

2022.

3-4.

BŰNÖZÉSFÖLDRAJZI KÖZLEMÉNYEK

III. évfolyam 3-4. szám

2022. július

ISSN 2732-1347

CSELLENG BRIGITTA: A bűnözésföldrajz és az illegális migráció kapcsolódási pontjai

HARMAN ENIKŐ: Szabályszegek a bűnözésföldrajz és a közigazgatási földrajz határmezsgyéjén

IVÁN DOMINIK: A térinformatika kínálta újszerű lehetőségek a nyomozások során

MÁTYÁS SZABOLCS – OPAUSZKI ANDRÁS: A bűnözés térbeli ábrázolásának hazai szabályozása

A Nemzetközi Bűnözésföldrajzi Szövetség esszéíró pályázatának felhívása

BŰNÖZÉS FÖLDRAJZI KÖZLEMÉNYEK

A MAGYAR RENDÉSZETTUDOMÁNYI TÁRSASÁG
TUDOMÁNYOS FOLYÓIRATA

III. ÉVFOLYAM / 3-4. SZÁM / 2022. JÚLIUS

BFK

A Bűnözésföldrajzi Közlemények az MRTT tudományos és lektorált folyóirata

A szerkesztőbizottság elnöke:

MÁTYÁS SZABOLCS Ph.D. egyetemi docens (Nemzeti Közzolgálati Egyetem)

A szerkesztőbizottság tiszteletbeli elnöke:

SALLAI JÁNOS Ph.D. egyetemi tanár (Nemzeti Közzolgálati Egyetem)

Főszerkesztő:

TIHANYI MIKLÓS Ph.D. egyetemi docens (Nemzeti Közzolgálati Egyetem)

Szerkesztőbizottság:

BALLÁNÉ FÜSZTER ERZSÉBET Ph.D. egyetemi tanár (Nemzeti Közzolgálati Egyetem)

BUDAHÁZI ÁRPÁD Ph.D. egyetemi docens (Nemzeti Közzolgálati Egyetem)

BUJDOSÓ ZOLTÁN Ph.D. egyetemi tanár (Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem)

CONSTANTIN -VASILE ȚOCA Ph.D. adjunktus (University of Oradea /Nagyvárad/, Románia)

ERDEI GÁBOR Ph.D. (ORFK NEBEK)

IGÉNYES LÁSZLÓ Ph.D. adjunktus (Academy of the Police Force in Bratislava /Pozsony/, Szlovákia)

KELLER KRISZTINA Ph.D. egyetemi docens (Budapesti Corvinus Egyetem)

MAJOR RÓBERT Ph.D. egyetemi docens (Nemzeti Közzolgálati Egyetem)

MÉSZÁROS EDINA LILLA Ph.D. adjunktus (University of Oradea /Nagyvárad/, Románia)

NYITRAI ENDRE PH.D. adjunktus (Nemzeti Közzolgálati Egyetem)

PISKÓTI-KOVÁCS ZSUZSA Ph.D. adjunktus (Eszterházy Károly Egyetem)

PÖDÖR ANDREA Ph.D. egyetemi docens (Óbudai Egyetem)

SIVADÓ MÁTÉ Ph.D. adjunktus (Nemzeti Közzolgálati Egyetem)

SZABÓ ANDREA Ph.D. egyetemi docens (Nemzeti Közzolgálati Egyetem)

SZABÓ KRISZTIÁN Ph.D. egyetemi docens (Debreceni Egyetem)

TÓTH ANTAL Ph.D. egyetemi docens (Eszterházy Károly Egyetem)

ÜRMÖSNÉ SIMON GABRIELLA Ph.D. egyetemi docens (Nemzeti Közzolgálati Egyetem)

VÁRI VINCE Ph.D. adjunktus (Nemzeti Közzolgálati Egyetem)

Technikai szerkesztő:

FRIGYER LÁSZLÓ tanársegéd (Nemzeti Közzolgálati Egyetem)

Szerkesztőség:

1089 Budapest, Diószegi Sámuel u. 38-42.

criminalgeography@gmail.com

III. évfolyam, 2022/3-4. szám

A kiadvány logója Forró Antal alkotása

Megjelenik évente négy alkalommal.

TARTALOMJEGYZÉK

Lectori Salutem.....	7
CSELLENG BRIGITTA: A bűnözésföldrajz és az illegális migráció kapcsolódási pontjai	9
HARMAN ENIKŐ: Szabályszegek a bűnözésföldrajz és a közigazgatási földrajz határmezsgyéjén.....	33
IVÁN DOMINIK: A térinformatika kínálta újszerű lehetőségek a nyomozások során	43
MÁTYÁS SZABOLCS – OPAUSZKI ANDRÁS: A bűnözés térbeli ábrázolásának hazai szabályozása.....	53
A Nemzetközi Bűnözésföldrajzi Szövetség esszéíró pályázatának felhívása	63

Lectori Salutem!

Tisztelt Olvasó!

A Bűnözésföldrajzi Közlemények utolsó lapszáma kevesebb mint két hónappal ezelőtt jelent meg. Ez a tény is jól mutatja azt, hogy a hazai és a nemzetközi bűnözésföldrajzi élet jelentősen „felpörgött” az elmúlt néhány évben, és egyre több minőségi tanulmány lát napvilágot.

A Nemzetközi Bűnözésföldrajzi Szövetség által kiírt magyar nyelvű esszéíró pályázat díjazott pályamunkái adják a zömét jelen lapszámnak, a későbbi lapszámokban pedig a szerkesztőbizottság tervezi a többi pályamunka megjelentetését is. Sőt, az idén alakult tudományos szervezet új pályázati felhívásokat is közzétesz a közeljövőben. Ezen pályamunkák a későbbi lapszámokban lesznek megjelentetve.

Örömmel konstatálhatjuk, hogy folyóiratunk harmadik esztendeje jelenik meg. A szerkesztőbizottság eltökélt szándéka, hogy a Bűnözésföldrajzi Közlemények hazai és nemzetközi szinten is jegyzett és minősített folyóirat legyen, ezért fontosnak tartja a minőségi cikkek közlését. Ennek érdekében a beérkezett tanulmányokat elsőként a főszerkesztő és a szerkesztőbizottság elnöke véleményezi, s ha szükséges, akkor utasítja el. 2022-től kezdődően bevezettük a kettős vak lektorálást is, amely még inkább a minőségi cikkek megjelenését segíti elő. A szerkesztőbizottság kiemelt figyelmet fordít a szabatos, stilisztikailag és nyelvtanilag kifogástalan szaknyelv használatára, ezért a szerkesztőbizottság nyelvész tagjainak köszönhetően két olvasószerkesztőt is alkalmaz a folyóirat.

Ezen újításokkal kívánja a folyóirat elérni azt, hogy minél hamarabb az MTA által besorolt kategóriába kerülhessen az egyetlen magyar nyelvű bűnözésföldrajzi folyóirat.

Amennyiben bármilyen észrevétele vagy javaslata van a folyóirattal kapcsolatban, úgy kérjük, hogy azt írja meg a szerkesztőbizottság részére.

A folyóirat olvasásához kellemes időtöltést kívánok!

Mátyás Szabolcs
a Szerkesztőbizottság elnöke

A kötet szerzői

CSELLENG BRIGITTA r. főhadnagy, Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Rendőr-főkapitányság,
fővizsgáló

HARMAN ENIKŐ geográfus, Ph.D. hallgató, Debreceni Egyetem

IVÁN DOMINIK okleveles kriminalista, objektumvezető, Tetrapak

MÁTYÁS SZABOLCS Ph.D. r. őrnagy, egyetemi docens, Nemzeti Közszerológati Egyetem

OPAUZKI ANDRÁS nb. ezredes

A kötet lektorai:

PÖDÖR ANDREA Ph.D. egyetemi docens (Óbudai Egyetem)

RADICS ZSOLT Ph.D. egyetemi adjunktus (Debreceni Egyetem)

RITECZ GYÖRGY Ph.D. ny. r. ezredes, c. egyetemi docens (Nemzeti Közszerológati Egyetem)

SALLAI JÁNOS Ph.D. r. ezredes, tanszékvezető egyetemi tanár (Nemzeti Közszerológati Egyetem)

SIVADÓ MÁTÉ Ph.D. r. őrnagy, adjunktus (Nemzeti Közszerológati Egyetem)

TIHANYI MIKLÓS Ph.D. r. alezredes, egyetemi docens (Nemzeti Közszerológati Egyetem)

VÁRI VINCE Ph.D. r. alezredes, adjunktus (Nemzeti Közszerológati Egyetem)

ZACHAR ZALÁN Ph.D. r. alezredes (Váci Rendőrkapitányság)

Cselleng Brigitta r. főhadnagy, fővizsgáló

Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Rendőr-főkapitányság

*csellengbrigitta1994@gmail.com***A BŰNÖZÉSFÖLDRAJZ ÉS AZ ILLEGÁLIS MIGRÁCIÓ
KAPCSOLÓDÁSI PONTJAI****Absztrakt**

Kutatómunkámban az illegális migrációhoz kapcsolódó jogellenes cselekmények bűnözésföldrajzi és térbeli ismertetőjegyeit vizsgáltam Magyarországon. A tanulmányomban elsőként hazánk természeti adottságairól, illetve katonaföldrajzi jellemzőiről írok. Összefoglalom az illegális migrációhoz kapcsolódó bűncselekmények és szabálysértések körét, majd részletesebben kitérek az embercsempészés deliktumának vizsgálatára, amelynek során a munkámból kifolyólag nyert saját tapasztalataimat is kifejttem. Ismertetem hazánk esetében az illegális határátlépőkkel szembeni fellépés során alkalmazott eszközöket és módszereket. Tanulmányoztam az illegális migráció statisztikai adatainak alakulását 2010-2021. év között, amely időintervallumból külön kiemeltem a pandémia időszakát is.

Kulcsszavak: illegális migráció, kriminálgeográfia, bűnözési térkép, katonaföldrajz, embercsempészés, migrációs útvonalak

1. Bevezetés

A választott témám a bűnözésföldrajz és az illegális kapcsolódási pontjai, amely jelenleg is kiemelt aktualitással bír, hiszen az illegális migráció már évek óta tartó problémát jelent számos európai ország részére, amelyben hazánk is nagymértékben érintett. Az irreguláris migránsok Magyarországra többnyire transzferországként tekintenek, amelyen áthaladva a végső céljuk legtöbb esetben Németország, Nagy-Britannia és Svédország. Ennek hatására, hazánkban is magasnak tekinthető (különösen a 8-10 évvel ezelőtti adatokhoz képest) az embercsempészés és más, az illegális migrációval összefüggésbe hozható bűncselekmények és szabálysértések elkövetésének száma, amely a Magyar Rendőrség és a Magyar Honvédség állományára nézve nagyfokú leterheltséget eredményez. Kérdésként fogalmazódott meg bennem a gondolat, hogy hogyan lehetne visszaszorítani az illegális migrációban részt vevő, valamint azt elősegítő

személyek által elkövetett jogsértések számát, továbbá milyen eszközökkel és módszerekkel érhető el a jogellenes cselekmények megelőzése, megszakítása, felderítése és kezelése. Vajon az elmúlt két éve tartó pandémia milyen hatással volt az illegális migrációra, milyen mértékben befolyásolta azt?

Mindazonáltal, hogy ezen felmerülő kérdésekre keresem a lehetséges válaszokat, megoldásokat, ismertetni szeretném a törvénytelen bevándorlás megakadályozásában részt vevő szervezeteket, az irreguláris migránsok által, a határátkelés során alkalmazott módszereket, amelyek hitelességéhez kérdőíves felmérést végeztem a Magyar Rendőrség és a Magyar Honvédség állományából, határszolgálati feladatokat már teljesítők körében. A vizsgálat eredményeit táblázatokba foglaltam, elemzéseket végeztem, majd a levont következtetéseimet szöveges formában kifejtettem, illetve diagramokon is ábrázoltam.

Tanulmányomban kriminálgeográfiai aspektusából vizsgálom az államhatárokon elkövetett bűncselekmények és szabálysértések megvalósulását, az egyes határszakaszok vonzó tulajdonságait az irreguláris migránsok szempontjából. Ehhez nagymértékben hozzásegített Magyarország katonaföldrajzi ismereteinek tanulmányozása.

2. Magyarország természeti adottságai

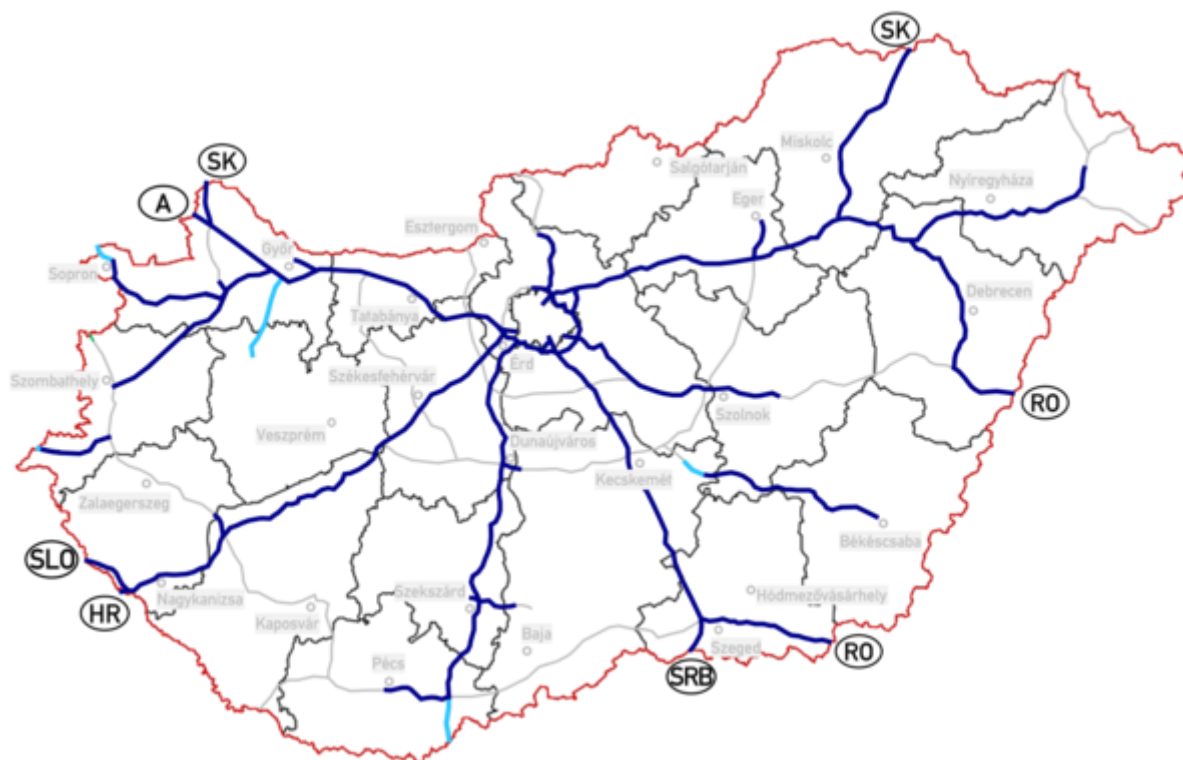
Magyarország az abszolút földrajzi helyzet meghatározása szerint a földgömb északi féltékén található, körülbelül az Egyenlítő és az Északi-sark felezővonalán. Országunk területén – figyelemmel az elhelyezkedésére – a mérsékelt öv kontinentális hatása uralkodik, amely meghatározza az ország időjárását, éghajlati viszonyait, a felszíni vizeinek vízjárását és természetes növénytakaróját.

A relatív földrajzi helyzet alapján hazánk úgynevezett kettős központi elhelyezkedésű ország, hiszen elsősorban a Kárpát-medence közepén helyezkedik el, másodsorban pedig Közép-Európában. Magyarország relatív helyzetének egyik lényeges jellemzője, hogy a területe Közép-Európa egyik környezetétől jól elkülönülő természetes tájának, a Közép-Duna – Kárpátok, Alpok és Dinári-hegység övezte – nagy medencéjének középső területét zárja határai közé, másik jellemző tulajdonsága pedig az, hogy hazánk területe, egyes szomszédos országok irányába majdnem teljesen nyitott, sík vidék, amely katonaföldrajzi és az illegális migráció szempontból (a hatóság nézőpontjából) értékelve is hátrányos helyzetnek tekintendő. Magyarország további földrajzi adottságai az alábbiak. Maximális kelet-nyugati szélessége 526 km, míg legnagyobb észak-déli kiterjedése 268 km, területe 93 033 km² (Kozma et al. 1993), lakossága közel 10.000.000 fő. Határának teljes hossza 2242 km.

Hét országgal áll közvetlen szomszédságban, északon Szlovákia, Észak-keleten Ukrajna, Keleten Románia, Délen Szerbia és Horvátország, Dél-nyugaton Szlovénia, Nyugaton Ausztria határolja. Országunk hat fő természetrajzi tájegységre osztható: a Nyugat-Magyarországi peremvidékre, az Alföldre és a Kisalföldre, a Dunántúli-középhegységre és a Dunántúli-dombságra, valamint az Északi-középhegységre. Két fő folyója a Duna és a Tisza. Legnagyobb édesvízi tava a Balaton, majd ezt követően a Tisza-tó, a Velencei-tó, továbbá a Fertő-tó egy része is hazánk területén helyezkedik el. Magyarország központi helyzeténél fogva fontos átmeneti, összekötő térsége Európának földrajzi, gazdasági, közlekedési és kulturális téren egyaránt (Kozma et al. 1993). Az EU-ba irányuló négy fő illegális migrációs csatorna közül kettő hazánk területén fut.

3. Primer térszerkezeti tengelyek, vonalas infrastruktúra

Hazánk – mivel Európa relatív közepén helyezkedik el – közlekedési szempontból tranzitszerepet tölt be Nyugat- és Kelet-Európa, valamint Európa északi és déli része között, ezáltal jelentős áthaladó forgalmat bonyolít le. Közúthálózatát számos autópálya, autótút, valamint főút és mellékút alkotja. Országunk autópálya-hálózatát az 1. ábra szemlélteti.

1. ábra: Magyarország autópálya-hálózata

Forrás: <https://hu.wikipedia.org>

A szárazföldi közlekedésnek része a vasúthálózat is, amelyet Magyarországon az állam tulajdonában lévő Magyar Államvasutak Zrt. (továbbiakban: MÁV) vasúttársaság működtet. Hazánk vasúthálózatának teljes hossza 8049 km. A MÁV Zrt.-n túl, országunk nyugati határán, Magyarország és Ausztria között üzemel egy magyar-osztrák tulajdonban álló kisebb vasúttársaság is, a Győr–Sopron–Ebenfurti Vasút Zrt. (GYSEV).

Magyarország két fő nemzetközi repülőtere a budapesti Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér, valamint a – kisebb forgalmú – Debreceni Repülőtér, amelyek napi szinten több tízezer fős utasforgalmat bonyolítanak le.

Hazánk vízi közlekedése nem meghatározó, hiszen a két fő folyó között nincs vízi összeköttetés, amely nélkül a belvízi hálózat ellátottsága kedvezőtlennek tekinthető. A tengerektől lévő távolság miatt, országunkban a vízi közlekedés a folyókon és a tavakon történő hajózást jelenti. „Magyarország ugyan víziutakkal jól ellátott országnak mondható, a gyakorlatban azonban azok hajózhatósága, kikötőkkel való ellátottsága és a többi közlekedési módhoz való kapcsolódási lehetősége nem megfelelő, így kihasználtsága igen gyenge.” (Kovács 2002, 18.)

Tanulmányom elkészítésekor áttanulmányoztam azokat az embercsempészés bűncselekmény miatt folytatott büntetőeljárásokat, amelyekkel szolgálati helyemen, a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Rendőr-főkapitányságon akár munkaidőben, akár forrónyomos szolgálatom során találkoztam. Összesen 15 nyomozás iratanyagait vizsgáltam meg arra figyelemmel, hogy az embercsempészek Magyarországon főként milyen típusú, és azon belül mely útvonalakat, utakat részesítették előnyben, valamint a deliktum elkövetéséhez milyen járműveket használtak. A vizsgált esetek 100%-ában megállapítást nyert, hogy az elkövetők a közúti átkelőhelyeket vagy a zöldhatárt részesítették előnyben, nem pedig a légi-, a vasúti-, illetve a vízi közlekedési vonalakat. Ennek nyilvánvaló oka, hogy sokkal egyszerűbben, könnyebben kivitelezhető a migránsok illegálisan közúti járművekben történő szállítása a kiválasztott desztinációba. A nyomozati iratokból megállapítottam továbbá, hogy a deliktum elkövetéséhez használt eszköz többsége személygépjármű volt, amelyeket főként Magyarország valamely autókölcsönzőjéből bérelték ki néhány napra, esetleg egy-két hétre az embercsempészés büntetettét megvalósító terheltek. Kisebb arányban, de előfordult, hogy az elkövetők saját gépkocsijukat használták a bűncselekmény elkövetéséhez. A személygépkocsikon túl, ablak nélküli kisbuszokat, mikrobuszokat is gyakorta igénybe vették az embercsempészek, az irreguláris migránsok fuvarozásához. A büntetőeljárás adatai alapján ezen típusú deliktum elkövetői leggyakrabban az autópályákat és az autóutakat részesítették előnyben az irreguláris

migránsok szállításakor (többnyire a személyek határtól való elszállítását végezték). Ennek magyarázata az, hogy rendszerint ezeken az utakon a legkisebb a hatóságok által végrehajtott ellenőrzés és ezáltal a lebukás kockázata, mivel, ha betartja a gépjármű vezetője a közlekedési szabályokat, ideértve az autópályamatrix megvásárlását, valamint a sebességkorlátozási előírásokat, akkor minimális az esélye annak, hogy a Rendőrség munkatársai igazoltatás, kontroll alá vonják az adott gépjárművet. További indok lehet az is, hogy ezeken az útvonalakon a legmagasabb a sebességmegválasztás felső határa, ezáltal hamarabb, gyorsabban elérhető a kívánt úti cél, vagyis néhány óra alatt Budapestre vagy akár Ausztriába vihetik a „páciens(eket)”.

A déli határszakasz közelében a fő-, illetve a mellékutakon ez a ténymegállapítás már nem helytálló, mivel ezeken a helyeken már gyakoriak a hatósági igazoltatások vagy speciálisan, kizárólag az embercsempészek és az irreguláris migránsok kiszűrésére és elfogására irányuló közúti ellenőrzések (Mátyás 2020).

Az általam vizsgált eljárások iratanyagaiban szereplő NÚSZ (Nemzeti Útdíjfizetési Szolgáltató) és VÉDA adatok alapján, az embercsempészés deliktum elkövetői elsősorban az M0-s, az M1-es és az M5-ös autópályákat preferálták a jogellenes cselekmények véghezvitelében, továbbá az 55-ös számú főutat, amely párhuzamos a szerb-magyar határral.

4. Magyarország államhatárainak katonaföldrajzi jellemzése

Egy adott ország katonaföldrajzi jellemzőinek ismerete mindig is kiemelkedő fontosságú szerepet töltött be a katonai hadműveletek előkészítésénél, tervezésénél, hiszen ezen információk ismerete vagy nem ismerete nagymértékben elősegítheti és egyben befolyásolhatja, vagy meg is akadályozhatja a végrehajtott hadművelet kimenetelét, annak sikerét vagy kudarcát. A magyar hadvezérek, hadtudósok közül elsőként Zrínyi Miklós vizsgálta a földrajzi tényezők és a harc közötti összefüggéseket. A törökök elleni harcaiban szerzett tapasztalatairól szóló művei már tartalmazzák a katonaföldrajzi tényezőket és azok értékelését. Az első magyar nyelvű, elméleti katonaföldrajzi munkásság Csalány Géza honvéd százados nevéhez fűződik, amelyet 1886-ban készített el „A hadiföldleírás elmélete” címmel (Kozma et al. 1993).

Mint már a fentiek során említettem, Magyarország közvetlenül hét állammal határos, amely országokkal közös határszakaszok katonaföldrajzi jellemzőit foglaltam össze, az alábbiak szerint. A katonaföldrajzi szemlélet szorosan kapcsolódik az illegális migráció elleni

küzdelemhez, mivel a határ védhetősége katonai szempontból is a legfontosabb feladatok közé tartozik, az illegális migráció során pedig ugyancsak ez a határrendészek feladata.

4.1. Szlovák határszakasz

Szlovákia és Magyarország közös határszakasza 680,9 km hosszúságú. Kettő meghatározó folyója van, a Duna és az Ipoly. Itt terül el a Szlovák-alföld, a Szlovák érchegység, az Északi-középhegység, továbbá a Zempléni-hegység. A Duna ezen a területen 142 km-en át a határfolyó szerepét tölti be. Ezen államhatár területét ligetes erdők borítják, amelyek kiváló bűvőhelyként is szolgálnak. Az országhatáron elhelyezkedő másik folyó az Ipoly, amely a Duna egyetlen bal oldali mellékfolyója Magyarországon. Az államhatár magyarországi oldalán, szemben a Szlovák-érchegységgel az Északi-középhegység húzódik, amelynek magassága 600-1000 méter közé tehető. Erdős területű, amelyet az észak-déli irányba húzódó völgyek jellemeznek. Ezen határszakasz védelmi szempontból kedvezőnek bizonyul, hiszen nagy része természetes védővonalként funkcionál. Ez a védővonal két részre osztható. Az egyik a nyugati szakasz, amelyet 142 km hosszan a Duna képezi. Ezen folyó, a méretéből adódóan nem könnyen leküzdhető akadállynak mondható, így e szakaszon a hídon átrmenő forgalom ellenőrzése jelent rendészeti feladatot. Másik része a keleti szakasz, ahol a 110 km hosszan elterülő Ipoly folyó és az Északi-középhegység északi fekvésű lejtőire támaszkodó védelem, nagymértékben meg tudja akadályozni az országba bejutott ellenségnek a fővárosba, illetve a hazánk belsejébe történő eljutását (Dávid et al. 2007). Az Északi-középhegység és annak előtere, illetve a belső kisebb medencék, patak völgyek remek lehetőséget biztosítanak a vadászharc eredményes alkalmazásához.

4.2. Ukrán határszakasz

A magyar-ukrán államhatár hossza 136,7 km. Domborzati szempontból sík vidék, hazánk második legnagyobb folyója, a Tisza, ezen a határszakaszon lép be hazánk területére. A síkságból emelkednek ki a mezőkaszonyi és a beregszászi hegyek, amelyekről jól áttekinthetővé válik a környék.

Az Alföld Tiszától északra eső keleti területe a Máramarosi-medence, amely útban gazdag, ezáltal remek közlekedésű terület, amely viszonylag sűrű lakónépességgel rendelkezik (Kozma et al. 1993). Az Észak-keleti-Kárpátok, a Máramarosi-havasok terjedelme, az utak hiánya és zord időjárása miatt rossz járhatóságú terület, azonban jelentős elterelő szerepe van. A magyar-ukrán határterületen kilenc átvezető és a határhoz kifutó út épült, továbbá egy vasútvonal is

átfut a két ország határán. Ezen határszakaszon Magyarország védhetősége a magyar-román határhoz hasonlóan, szintén kritikus ugyanazon okokból kifolyólag.

A Tisza 136 km-ből 84 km-en keresztül határfolyó, így ez jelentős akadályozó tényezőnek tekinthető (Sallai-Ritecz 2004).

A természeti adottságok hasonlóak a szerb és a román határszakaszhoz, így az kedvező az irreguláris migránsok szempontjából, egyedül a Tisza folyó az, amely akadályozó tényezőnek tekinthető.

4.3. Román határszakasz

A magyar-román határ 447,8 km hosszan húzódik, jelentős része síkság. A határterület három részre osztható, a Szamos menti síkságra, a Körösök vidékére és a román Bánságra. A Kárpátok felőli terület többnyire sík vidék, azonban helyenként dombok tarkítják, amelyek kiváló rálátást biztosítanak a tájra. Ezen államhatárt a Tisza egyik mellékfolyója, a Szamos szeli át. A Körösök vidéke a Bihar-hegységtől nyugatra elterülő, 30-40 km széles sík és dombvidék. Fában gazdag terület, amelyet a Sebes-, a Fekete- és a Fehér Körös folyók völgyei választanak el több, különböző területekre. A magyar-román határszakaszon 13 átfutó utat építettek, illetve hat vasútvonal szeli azt át. Eme határterületnél hazánk védhetősége katonai szempontból az egyik legkritikusabbnak értékelhető, tekintettel arra, hogy a terület teljes hosszában sík, alföldi vidék, amely nem rendelkezik védelmi szempontból kedvező, természetes akadályrendszerekkel. Erre figyelemmel, ezen terület szintén kedvező az illegális határátkelők számára.

4.4. Szerb határszakasz

Magyarország és Szerbia határvonala 174,3 km hosszúságú, sík terület. Itt helyezkedik el az Alföld, amely a túloldalon a Vajdasághoz kapcsolódik. Az államhatáron túli vidékeket a nagyméretű falvak és számos tanya jellemzi. A terület úthálózata sűrű, a határon öt közút, valamint két vasútvonal halad át. Ezen az államhatáron számottevő tranzitforgalom bonyolódik le napi szinten.

Eme határszakaszon a Duna-Tisza köze és a sík terep nyílt teret szolgáltat a támadók számára az országunkba történő gyors behatoláshoz, ezáltal a fővárosba, Budapestre történő eljutáshoz is kedvez. Ezen természeti adottságok tehát kedveznek az irreguláris migránsok részére, hiszen az országunk ezen határszakaszán nem képződtek olyan természetes akadályok, amelyek elősegítenék hazánk védelmét, ezáltal megnehezítenék a jogtalan határátlépés lehetőségét. A

védhetőség növelése érdekében 2015-ben megkezdődött a határszakaszon az ideiglenes biztonsági határzár (IBH) építése.

4.5. Horvát határszakasz

A magyar-horvát államhatár 344,6 km hosszúságú. Itt kerül el a Mura-köz, a Szlavóniai-síkság és a Dráva-köz. A térség két folyója a Dráva és a Mura. A terület többnyire sík és dombos vidék. A Dráva menti síkságon a jól megművelt földek, valamint az erdős részek váltják egymást. Árterületét 1-3 méter magasságú gátak és töltések védik, amelyek közlekedés céljából is használhatók. Ez a határszakasz védelmi aspektusból megfelelőnek mondható, hiszen a két folyója, a Dráva és a Mura közel 190 km hosszan biztosít természetes, jónak értékelhető védővonalat. Ezen határszakaszon is ideiglenes biztonsági határzár épült.

4.6. Szlovén határszakasz

Országunk és Szlovénia között a 101,9 km hosszan húzódó határszakasz főként szárazföldi jellegű, ez alól kivétel a Kerka folyó 3 kilométeres szakasza. A határ mindkét oldalán meredek dombok láthatók. Ezen vidéket kiterjedt erdőségek jellemzik, amelyek a terület áttekinthetőségét, átjárhatóságát lényegesen nehezítik. A határszakasz védelmi szempontból a magyar-horvát határterülethez hasonlítható, amely szintén a Mura és a Dráva folyóknak köszönhető. A 10-30 km mélységű Dráva menti síkság természeti adottságai optimális lehetőséget teremtenek a területvédelmi erők hatékony alkalmazására.

4.7. Osztrák határszakasz

Hazánkat és Ausztriát 356,1 km hosszúságú államhatár választja el egymástól. A határszakasz teljes terjedelme mentén a terep döntően tagolt, kiterjedt erdőségek jellemzik, amelyek nehezítik a terület áttekinthetőségét. Magyarország és Ausztria határán, kb. 15 km hosszan fekszik a Fertő-tó, amely Közép-Európa harmadik legnagyobb állóvíze. A Duna és a Fertő-tó között mintegy 50 km távolságban sík, nyílt terep húzódik (Sallai-Ritecz 2004). Kőszegtől a hármas határig (magyar-osztrák-szlovén) kiterjedő, kb. 145 km-es szakaszon az Alpok keleti nyúlványain húzódik az államhatár egy része. Az ország védhetősége ezen határszakaszon hazánk szempontjából alapvetően kedvezőnek mondható.

5. Határrendészet és térbeliség

5.1. A migrációföldrajz meghatározása

„A migrációföldrajz a földrajztudomány alkalmazott, speciális, a határőrizet szerves részét képező eleme, amely vizsgálja, hogy az adott földrajzi hely (terület, ország vagy országcsoport) természetföldrajzi, gazdasági és társadalmi, valamint határőrizeti tényezőit és azt a hatásmechanizmust, ahogyan ezek befolyásolják az emberek bizonyos csoportjának migrációs tevékenységét.” (Ritecz-Sallai 2004, 763.)

A migrációföldrajz vonatkozásában, Ritecz György a természetföldrajzi, a társadalmi-gazdasági, valamint a határrendészeti területeken, az alábbiakat javasolja vizsgálni:

a) „Természetföldrajzi:

- az adott ország (határszakasz) általános, az illegális migrációra hatással levő természetföldrajzi jellemzői (földrajzi elhelyezkedés, terep jellege, domborzat, vízrajz, időjárás);
- az adott ország határszakaszai, a Magyar Köztársasággal közös határszakasz hossza;
- a közös határszakasz leírása, mozgást (illegális migrációt) akadályozó tényezők nagysága, mértéke;
- az adott határszaktól számított – a kialakult migrációs irányokra tekintettel – országon való keresztüljutás (minimális) időszükséglete;
- a fő közlekedési útvonalak, lehetőségek;
- a határtérségben (mindkét oldalon) elhelyezkedő illegális migrációt befolyásoló objektumok (jelentősebb határátkelőhelyek, közlekedési csomópontok stb.).

b) Társadalmi, gazdasági:

- az ország társadalmi berendezkedése, stabilitása, a lakosság széles körének illetve egyes csoportok biztonsági szükségleteinek kielégítési mértéke, tendenciája;
- az ország deklarált és „valós” céljai az illegális migráció tekintetében;
- a társadalmi mobilitás mértéke, irányultsága, trendje;
- a korrupció mértéke, jellege, érintett csoportok;
- a demográfiai viszonyok, tendenciák (életkor megoszlás, népsűrűség, népesség növekedési ütem);
- a vízumpolitika harmonizációja, illegális migráció szempontjából származási országok érintettsége;

- az illegális migráció (tiltott határátlépés büntetési tétele) társadalomra való veszélyességének megítélése;
- a közigazgatás, igazságszolgáltatás illegális migrációt befolyásoló jellemzői (idegenrendészeti eljárások, menekült-, menedékes kezelés, eljárási határidők, intézkedések hatékonysága), tényezői;
- a biztonságot veszélyeztető egyéb tényezők (pl. kisebbségek), társadalmi feszültségek;
- az egy főre jutó GDP nagysága, trendje, a folyó fizetési mérleg hiánya;
- az infláció nagysága, trendje, a gazdasági szabadság mértéke;
- a munkanélküliség mértéke, trendje (a határmenti régióban külön elemezve);
- az adott határmenti társadalmi, gazdasági kapcsolatok, viszonyok;
- egyéb (pl. emocionális) tényezők.

c) Határrendészeti:

- az adott határszakaszra érvényes nemzetközi jogszabályok, szerződések;
- az adott ország illetve határszakasz főbb migrációs útvonalak által való érintettsége;
- az adott határszakaszon feladatot ellátó határőrizeti erők:
 - működési elve és rendszere,
 - szervezeti egységek száma,
 - létszáma,
 - alkalmazott főbb erői, eszközei,
 - km-arányos erő- és eszköz megoszlás,
 - határőrizeti rendszere,
 - tevékenységük jellemzői, kiképzettsége, hatékonysága;
- a határforgalom alakulása, jellemzői, tendenciája;
- a túloldali határőrizeti erők tevékenységének főbb jellemzői;
- az adott határszakasz két oldalán tevékenykedő határőrizeti, illetve migrációkezelésben részt vevő szervek közötti együttműködés;
- az adott határszakasz államhatárral összefüggő jogsértések szerkezete, trendje, elkövetési módszerek, az ellenük való hatékony fellépés lehetséges módozatai, eljárásai, eszközei;
- a határterületen elkövetett, nem az államhatárral összefüggő jogsértések mértéke, trendje, eredményes megakadályozásuk, felfedésük lehetséges módszerei.” (Ritecz 2002, 66-69.)

5.2. A bűnözésföldrajz és a határrendészet kapcsolata

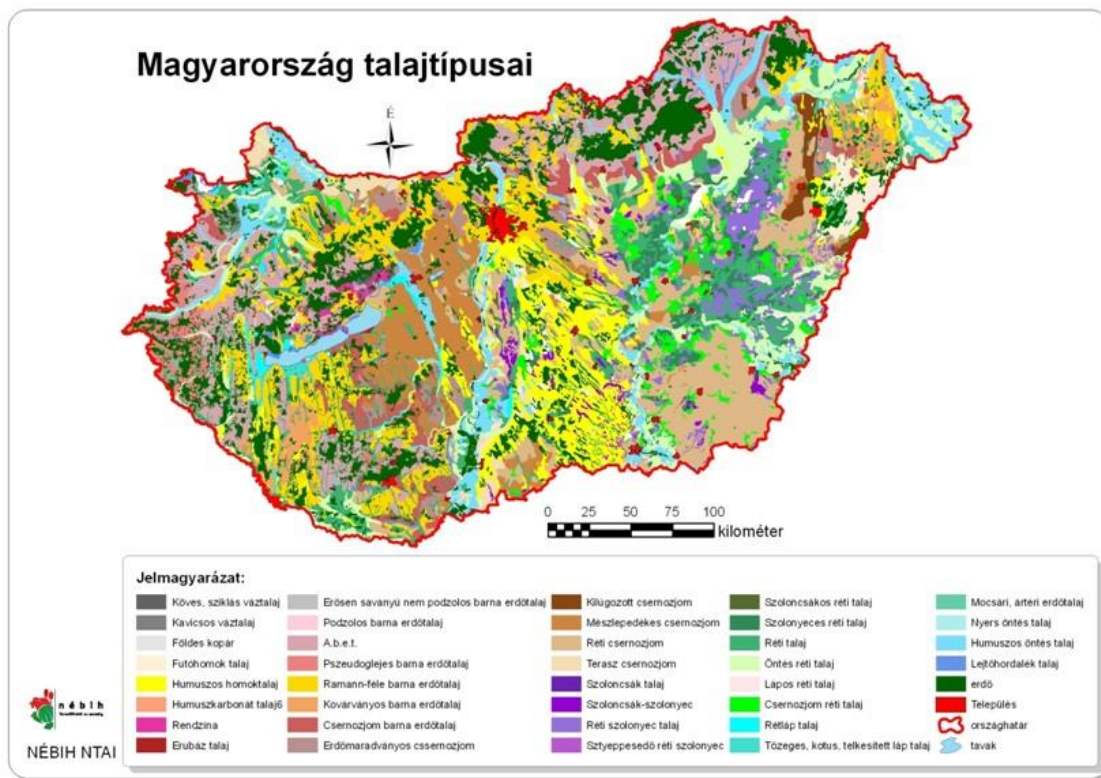
Mint ahogyan a fentiek során már említettem, hazánk tranzitországgként funkcionál évszázadok óta. A Magyarország területére történő jogellenes belépést legnagyobb arányban a déli határszakaszon kísérlik meg az irreguláris migránsok. Ez a térség a szerb-magyar és a horvát-magyar határszakaszokat foglalja magába (utóbbi határszakaszon jóval kisebb az illegális határátlépések száma). A déli határ egyes részein kisebb erdők találhatóak, amelyek szintén az irreguláris migránsoknak kedveznek, hiszen sötétedést követően, az esti, az éjjeli, illetve a hajnali órákban, rossz látási viszonyok között, könnyedén és gyorsan eljuthatnak a sík terepen az erdőkbe, ahol a fák közt megbújva, minimális az esély arra, hogy a rendőrök és katonák észleljék őket. Ez a természet adta „előny” viszont többnyire a késő tavaszi hónapoktól a kora őszi időszakig számottevő, hiszen ekkor a fák lombozata sűrű, viszont a téli időszakban a levelek lehullanak, ezáltal a fás területek sem nyújtanak már olyan nagymértékű bújóhelyet az irreguláris migránsok számára, így nehezebbé válik az elrejtőzésük a magyar hatóságok tagjai előtt.

Figyelemmel arra, hogy a déli határszakasz védelme a természeti adottságokból fakadóan, katonaföldrajzi szempontból gyengének ítéendő, ezért szükségessé vált az országunk déli térségének megóvása érdekében mesterséges eszközöket, módszereket alkalmazni, ezáltal országunk védelmét megerősíteni. A Magyarország Kormánya, 2015-ben hozott döntése alapján, 175 km hosszan, 3 méteres magasságig, kétsoros kerítésrendszert építettek, amelyre 2017. évtől kezdődően mozgásérzékelőket szereltek fel, ezáltal is segítve és támogatva a határrendészeti feladatokat ellátók munkáját.

Az alábbiakban Magyarország déli határterületének talaj- és növényzet típusairól tesztek említést. A talaj- és növényzettípus ismerete rendkívül fontos, mivel az eltérő talajok és növényzet segítheti vagy megnehezítheti a határon történő átjutást, illetve a talajszemcsék vagy a pollen vizsgálatának a későbbi bizonyításban akár szerepe is lehet. Hangsúlyozni kívánom, hogy hazánk esetében természetesen a tranzit- és célországok úthálózata, illetve a kibocsátó országokhoz képesti földrajzi elhelyezkedés az, ami a migráció útvonalát elsődlegesen befolyásolja, a növényzet és a talajtípus ebben a tekintetben jóval kisebb szerepet játszik. Ennek ellenére ezen földrajzi tényezők szerepe sem lebecsülendő, mivel bizonyos esetekben szerepük jelentős lehet.

A vizsgált terület igen változatos talajtípusokkal rendelkezik. A magyar-román határszakasz területén főként réti csernozjom, a magyar-szerb határnál pedig leginkább humuszos homoktalaj a jellemző. A magyar-horvát határszakasz vonatkozásában elmondható, hogy igen

változatos talajfajtákból álló terület, azonban főként a különböző típusú réti-, illetve erdőtalajok képezik. Magyarország talajtípusait a 3. ábra illusztrálja.

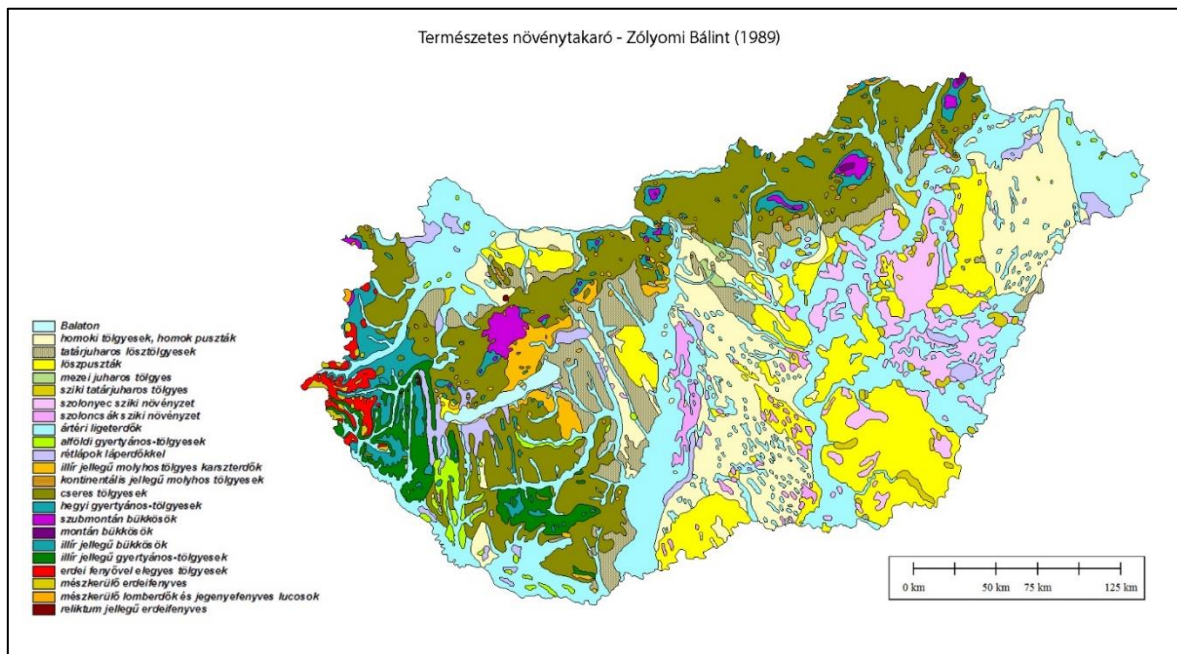
i

3. ábra: Magyarország talajtípusai

Forrás: <https://portal.nebih.gov.hu>

A talajtípus ismerete azért lehet fontos a kutatás során, mivel ez meghatározza a természetes vagy a másodlagos növényzetet. A növényzet pedig jelentősen befolyásolhatja a rejtőzködés feltételeit. A természetes növénytakaró az Alföld nagy részén már nem található meg, mivel az antropogén tevékenység következtében haszonnövényeket ültettek a helyükre, ennek ellenére néhol még található olyan ligetes mezőségek, amelyek megfelelő búvóhelyül szolgálhatnak az irreguláris migránsok részére. Másrészt pedig megemlíthetjük azt is, hogy a különböző talajtípusok az eltérő meteorológiai viszonyok között eltérő módon viselkednek (Szalai 2011). Nem egyforma az adszorpciós képességük, amely nyilvánvalóan befolyásolja a menetsebességet és a földminta alapján akár a határátlépés helyét is be lehet azonosítani. A talajtípusok ismeretében vizsgáljuk meg, hogy milyen növénytakaró borítja az érintett területet. Zólyomi Bálint akadémikus, 1989-ben elkészítette Magyarország potenciális vegetációtérképét, amelyen országunk természetes növénytakaróit ábrázolta. Ezen térképen (4.

ábra) jól látható, hogy hazánk déli határszakasza mentén, illetve közelében többnyire ártéri ligeterdők és löszpuszták váltakoznak, amelyeket néhol sziki növényzet tarkít. Az ártéri ligeterdők kedvező tényezőt jelentenek az irreguláris migránsok számára az elrejtőzési lehetőségeik szempontjából (4. ábra). A terület természetes vegetációja egyre jobban visszaszorul az antropogén hatás miatt, s helyét hasznonövények foglalják el.

4. ábra: Magyarország természetes növénytakarója

Forrás: <https://sarvarvaros.hu>

A természetföldrajzi tényezők mellett egy terület társadalmi viszonyait is fel kell térképezni. A szerb határszakasz közvetlen közelében relatíve kevés település található, azonban a sajátos magyar településtípusnak, a tanyáknak köszönhetően vannak antropogén képződmények az érintett határsáv közelében is. Ez jelen esetben azért lehet fontos, mivel ez búvó- és pihenőhelyül is szolgálhat a migránsok részére. Ezek feltérképezése véleményem szerint a határ mindkét oldalán fontos feladat lenne.

A fentiek alapján jól látható, hogy a természeti és társadalmi tényezők jelentős hatással vannak egy terület bűnözési viszonyaira. Ezáltal még inkább megerősíteni látom Bertrand Russel, Nobel-díjas angol polihisztor gondolatát, miszerint „A bűn földrajzi fogalom” (Sin is geographical). A bűnözés mögött a legtöbb helyen földrajzi tényezőket is felfedezhetünk, amiket a rendészet területén dolgozók és kutatók tudnak felfedni, melyek hozzájárulhatnak a rendészeti stratégiák kidolgozásához és a sikerebb felderítéshez. Ezzel kapcsolatban pedig a

bűnözésföldrajz egy másik klasszikusát, Horst Heroldot hadd idézzem, aki a kriminálgeográfia vonatkozásában azt mondta, hogy azon leíró indikátorokat kell meghatározni, amelyek meghatározzák a bűnözés növekedését és magyarázzák egy adott földrajzi hely vonzó hatását a bűnözésre (Herold után Mátyás 2020).

6. Az illegális migrációval kapcsolatos statisztikai adatok

Az államhatárhoz, mint földrajzi területhez kapcsolódó bűncselekmények elkövetését jelentősen meghatározza a határforgalom és annak ellenőrzése. Szintén mérvadó a határterületeken a szolgálatot ellátó rendőrök és katonák létszáma, mozgásuk iránya, valamint szolgálati feladatuk, tevékenységük végrehajtása. A jogsértések megvalósulása függ az egy főre jutó határszakasz nagyságától is, amely többnyire meghatározza azt, hogy az adott szakaszon az illegális határátlépést megkísérlő személyeket mennyi időn belül sikerül észlelni, illetve velük szemben intézkedést kezdeményezni.

Tanulmányom elkészítéséhez megvizsgáltam Magyarországon területi rendőri szervekre lebontva, a tettenérés és az eredményes felderítés alapján ismertté vált embercsempészés bűncselekmény elkövetési számának alakulását, a 2010. január 1. és 2021. december 31. közötti időszakra vonatkozólag. A számadatok az ENyüBS adatbázisból származnak, amelyeket az alábbi táblázatban is szerepeltetek (1. táblázat).

1. táblázat: Az embercsempészás deliktumának alakulása 2010-2021. között

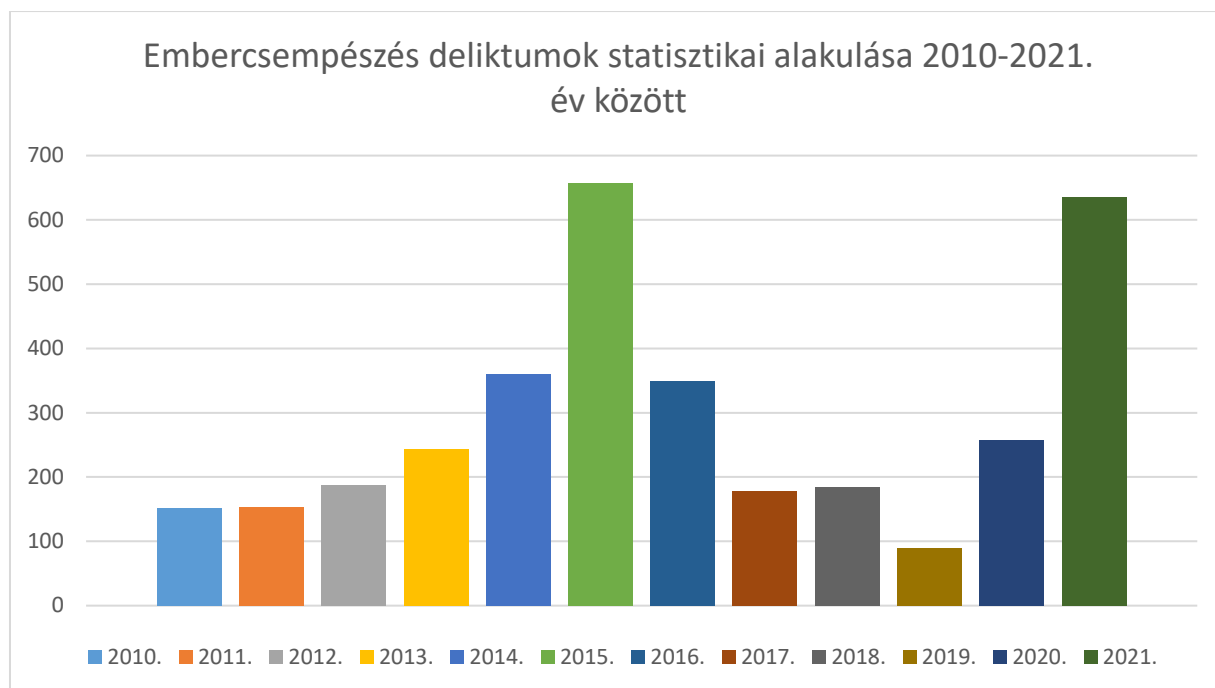
Embercsempészás deliktumok statisztikai alakulása 2010-2021. év között	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
BRFK	2	1	0	0	1	40	37	27	19	1	1	6
Baranya MRFK	0	2	0	0	3	1	1	0	2	0	19	34
Bács - Kiskun MRFK	25	33	27	50	43	94	86	21	12	8	41	95
Békés MRFK	4	5	16	4	10	4	6	7	4	5	11	21
Borsod - Abaúj - Zemplén MRFK	0	0	0	0	1	0	0	2	2	0	0	1
Csongrád - Csanád MRFK	35	38	61	63	115	172	76	34	34	24	34	60
Fejér MRFK	0	0	0	0	0	22	2	7	1	2	11	41
Győr - Moson - Sopron MRFK	38	24	15	59	65	95	48	12	10	5	41	122
Hajdú - Bihar MRFK	7	4	7	6	2	10	0	1	2	1	7	8
Heves MRFK	0	0	0	1	0	0	0	0	2	0	0	0
Komárom - Esztergom MRFK	0	4	16	6	34	62	10	7	11	2	8	10
Nógrád MRFK	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	1
Pest MRFK	0	0	1	3	4	41	19	4	4	0	5	29
Somogy MRFK	0	0	1	1	0	1	2	3	2	1	4	19
Szabolcs - Szatmár - Bereg MRFK	18	6	5	9	15	20	9	8	55	6	30	21
Jász - Nagykun - Szolnok MRFK	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	6
Tolna MRFK	0	0	0	0	2	2	1	1	1	0	0	64
Vas MRFK	1	4	5	13	9	6	5	1	1	1	8	42
Veszprém MRFK	0	0	0	1	0	0	3	0	0	1	5	32
Zala MRFK	4	3	2	19	28	61	13	8	0	1	2	6
NNI	13	28	31	9	27	22	30	34	18	25	22	13
ORFK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
RRI	5	1	1	0	1	3	1	1	1	6	7	4
Országos összesen	152	153	188	244	360	657	349	178	184	89	257	635

Forrás: ENYÜBS

A táblázatban szereplő számadatok elemzését elvégezve látható, hogy Magyarországon határmenti megyékben, azaz Bács-Kiskun, Csongrád-Csanád, Békés, Győr-Moson-Sopron, Komárom-Esztergom, Hajdú-Bihar, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Vas és Zala megyében – majd 2021 évben már Tolna megyében is – indítottak számos büntetőeljárást a területi rendőri szervek, embercsempészás bűncselekmény elkövetése miatt. Továbbá, a Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozó Iroda szintén kimagasló ügyszámában folytatott büntetőeljárást olyan embercsempészás bűntettek elkövetése miatt, amelyekben felmerültek nemzetközi bűnszervezetek is.

Az alábbi diagramon szemléltetem a 2010. január 1. és 2021. december 31. közötti időszakban, éves lebontásban, Magyarországon, embercsempészás bűntett elkövetése miatt indított büntetőeljárások számának alakulását. A diagram alapján megállapítható, hogy a 2010 és 2015 közötti időintervallumban folyamatosan növekvő tendenciát mutat a vizsgált bűncselekmény elkövetésének száma, majd 2016-ban közel a felére redukálódott az esetszám, egészen 2019-ig további folyamatos csökkenő tendenciát mutatva.

2020-tól kezdve azonban ismételten emelkedésnek indult az embercsempészés büntett esetszáma, amely tekintetében további, jelenleg is tartó emelkedés tapasztalható (5. ábra).

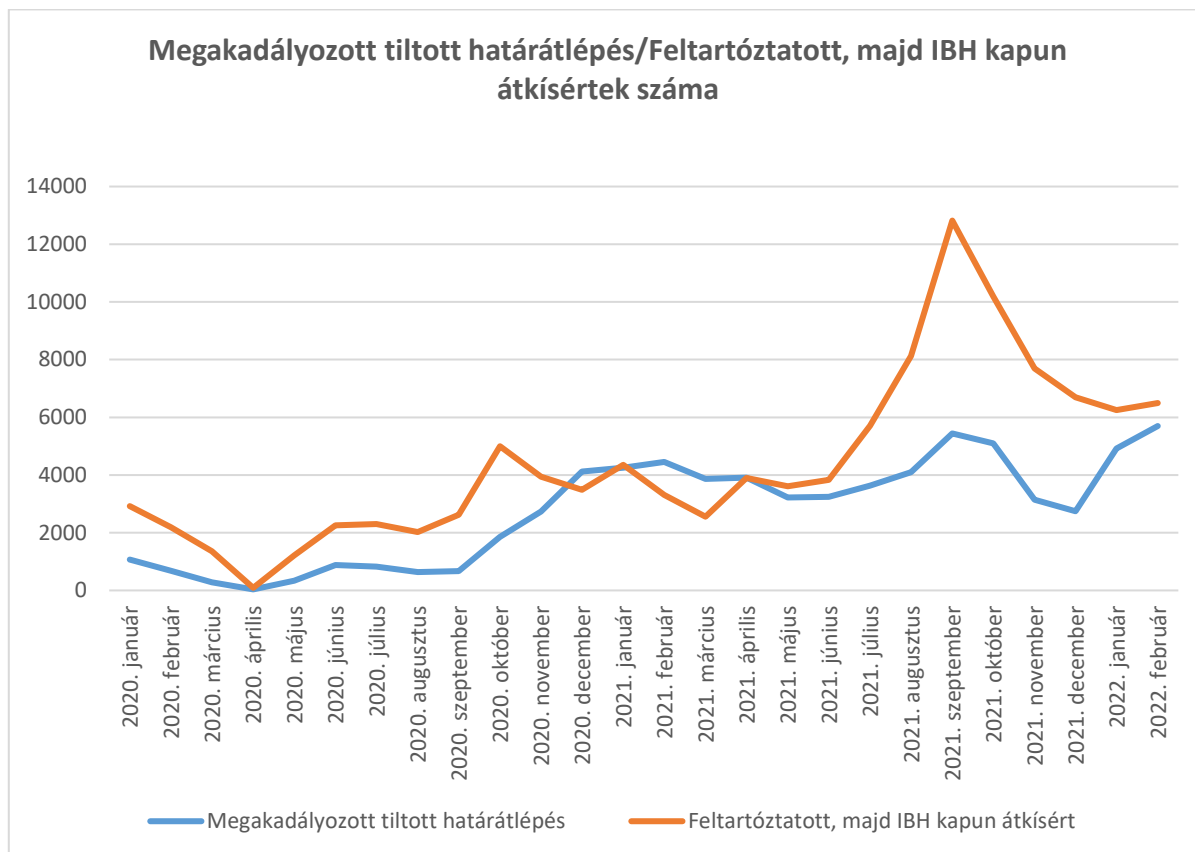

5. ábra: Embercsempészés deliktumok számának statisztikai alakulása 2010-2021 év között

Forrás: ENyÜBS

6.1. Illegális határátkelés alakulása a pandémia idején

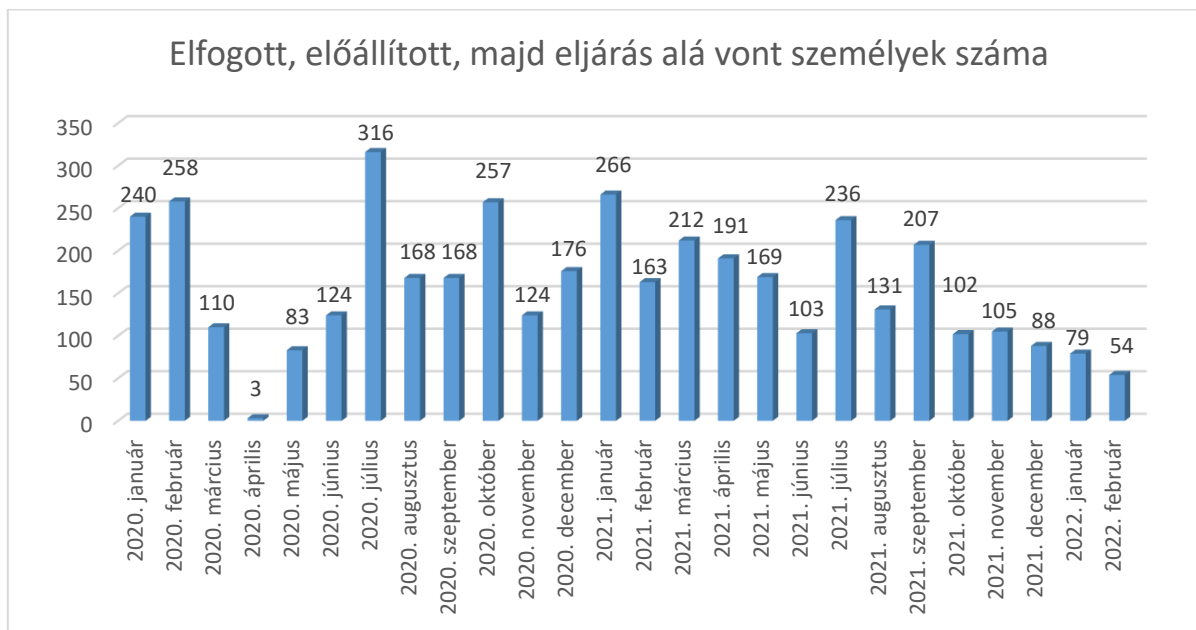
Kutatásom során kiemelten vizsgáltam azt, hogyan alakult az illegális migrációban résztvevő személyek száma Magyarországon, a világvjárvány megjelenésétől kezdően egészen napjainkig. Erre figyelemmel, a vizsgált időszak a 2020. január 1. és 2022. február 28. közötti időintervallum. Vizsgáltam a megakadályozott tiltott határátlépéseket, valamint a feltartóztatott, majd az Ideiglenes Biztonsági Határzár (továbbiakban: IBH) kapun átkísértek, illetve az elfogott, előállított és az eljárás alá vont irreguláris migránsok számának alakulását, melyeket az alábbi diagramokon szemléltetek (6. és 7. ábra).

6. ábra: Megakadályozott tiltott határátlépés/Feltartóztatott, majd IBH kapun átkísértek száma

Forrás: <https://www.police.hu>

Az ábrák alapján kitűnnek a 2020. április hónap adatai. Látható, hogy ezen harminc napos időszakban, minimálisra redukálódott az illegális határsértők száma, mind az elfogásuk, mind a határon történő átjutásuk megakadályozása, illetve feltartóztatásuk tekintetében. Feltételezhető, hogy ennek a nagyfokú csökkenésnek a háttérében a 2020 márciusában, hazánkban is „berobbanó” COVID-19 világjárvány állhatott. A másik kirívó időszak az ábrán a 2021. szeptember hónap, amikor háromszorosára nőtt az illegális határátkelést megkísérlők száma. Az elmúlt két évben egyszer sem volt tapasztalható ilyen nagymértékű illegális migrációs nyomás, ezért az Országos Rendőr-főkapitányság 2021. szeptemberében elrendelte a belső megyei rendőr-főkapitányságok részére, a határmenti megyék rendőr-főkapitányságainak történő segítségnyújtást. Az elkészült intézkedési tervben foglaltak alapján, a nem határmenti megyék, embercsempészés miatt elrendelt büntetőeljárásokat vettek át és vizsgálták le a Bács-Kiskun, valamint Győr-Moson-Sopron Megyei Rendőr-főkapitányságtól.

7. ábra: Elfogott, előállított, majd eljárás alá vont személyek száma

Forrás: <https://www.police.hu>

Továbbá, az embercsempészek elfogását követően az azonnali, forrónyomos intézkedések végrehajtásának megerősítése céljából, egy hónapos etapokban átvezénylésre kerültek a rendőrök a Győr-Moson-Sopron Megyei Rendőr-főkapitányságra. Mindezen intézkedések mellett, folyamatos megerősítő erőként további rendőröket vezényeltek le a Bács-Kiskun megye déli határára, szintén egy hónapos időszakra, a határrendészeti feladatok ellátására, illetve az illegális migráció elleni védekezésben történő közreműködés céljából.

A fentiekén túl, Magyarország két nagy területét, a dél-alföldi, valamint a dél-dunántúli régiókat vizsgáltam meg annak tekintetében, hogy itt mely járások voltak a 2010-2020. év közötti időszakban a legfertőzöttebbek az embercsempészés deliktum vonatkozásában. Ezen kimutatáshoz a Prevenációs Bűnüldözés-Statistikai Adattárat (PRE-STAT) használtam fel. A Dél-Alföld régiójában főként a Mezőkovácsházai, a Kiskunhalasi, a Bajai, a Kalocsai, a Kiskőrösi, valamint a Kecskeméti járások a leginkább érintett terület a vizsgált bűncselekmény tekintetében (8. ábra). A dél-dunántúli régióban leginkább a Mohácsi, a Siklói, illetve a Csurgóói járás a leginkább érintett terület az embercsempészés deliktum realizálása szempontjából (9. ábra).

7. Összegzés

A kutatói munkám során megállapítást nyert, hogy a Magyarországon is „berobbanó” világjárvány időszakában radikálisan lecsökkent az illegális migrációáradat, azonban miképp alkalmazkodni kezdtek az emberek a járvány okozta veszélyhelyzethez, úgy az irreguláris migránsok száma is fokozatosan növekedésnek indult. A statisztikai kimutatások alapján kijelenthető, ahogyan a COVID-19 világjárvány is több hullámban jelent meg és okozott nehézségeket az embereknek, úgy az illegális migráció is hullámszerűen (évszakosan) változik immáron évek óta. Egyes időszakokban csökken, majd ezt követően ismételtelen megnövekszik a harmadik országbeli állampolgárok száma, akik megkísérelnek országunk déli határán jogellenesen átkelni, hogy tovább haladhassanak az általuk kitűzött desztináció irányába.

Tekintettel arra, hogy az illegális migrációt és a hozzá kapcsolódó szervezett bűnözést megszüntetni nem lehetséges, az ellenük történő fellépésnek, a bűnszervezetek felderítésének, a büntetőeljárások megindításának kell meghatározni az eljáró hatóságok tevékenységét és munkáját. A felsoroltakon túlmenően, fejleszteni kell a nyomozó szervek reagáló képességét.

A problémát abban látom, hogy az embercsempészek és az irreguláris migránsok érdeke ugyanaz, tehát megítélésük szerint nem válik hasznukra a hatósággal történő együttműködés, erre tekintettel, az elfogások során nagymértékben figyelemmel kell lenni a tárgyi és személyi bizonyítékok gyors és célirányos beszerzésére.

Felhasznált irodalom

2014. évi LVII. törvény Magyarország Kormánya és az Osztrák Szövetségi Kormány között a közös államhatáron lévő határátkelőhelyekről és határátlépési pontokról, valamint a közúti és vízi közlekedésben a határforgalom ellenőrzésében történő együttműködésről szóló Megállapodás kihirdetéséről

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=LEGISSUM%3A133020> (letöltés ideje: 2022.06.11.)

Dávid Lóránt - Tóth Géza - Bujdosó Zoltán - Hernecky Andrea (2007): A turizmus és a regionális versenyképesség kapcsolatának mutatói a Mátravidék példáján keresztül Észak-Magyarországi Stratégiai Füzetek 4(1): 3-20

Kovács Ferenc (2002): Közlekedéstan. Széchenyi Egyetem, Győr
(<https://ko.sze.hu/catdoc/list/cat/7086/id/7093/m/4974#10213> – letöltés ideje: 2022. 06. 12.)

Kozma Endre – Héjja István – Stefancsik Ferenc (1993): Katonaföldrajzi kézikönyv. Zrínyi kiadó, Budapest

Mátyás Szabolcs (2020): Bűnözésföldrajz. Didakt Kiadó, Debrecen

Németh József (2011): A rendőrség feladatai az illegális migráció és a nemzetközi terrorizmus elleni fellépés terén, különös tekintettel a Balkán biztonsági helyzetére. Ph.D. értekezés, ZMNE HDI, Budapest

Ritecz György (2002): Az illegális migráció és az EU csatlakozás hatása a magyar határőrizetre. Ph.D. értekezés, Budapest

Ritecz György – Sallai János (2004): A Magyar Köztársaság államhatárának bűnügyi földrajza 2000-2002-ben. Nemzeti Fejlesztési hivatal, EU Tanulmányok IV., Budapest, 763-799.

Szalai Zoltán (2011) : Bevezetés a talajtanba környezet-tanosoknak. Typotex, Budapest

Világhálós források

<https://portal.nebih.gov.hu/-/magyarorszag-talajtipusai> (2022. 02. 10.)

<https://sarvarvaros.hu/dokumentumok/klimaturonovenyzeteloadas-305.pdf> (2022. 02. 10.)

<https://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/hatarinfo/illegalis-migracio-alakulasa> (2022. 02. 03.)

https://hu.wikipedia.org/wiki/Magyarorsz%C3%A1g_aut%C3%B3p%C3%A1ly%C3%A1i
(letöltés ideje: 2022. 02. 15.)

Harman Enikő Ph.D. hallgató, geográfus

Debreceni Egyetem Földtudományi Doktori Iskola

harman.eniko@gmail.com

SZABÁLYSZEGÉSEK A BŰNÖZÉSFÖLDRAJZ ÉS A KÖZIGAZGATÁSI FÖLDRAJZ HATÁRMEZSGYÉJÉN

Absztrakt

Jelen kutatómunka a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Közlekedési, Műszaki Engedélyezési és Fogyasztóvédelmi Főosztály Járműforgalmi Osztálya által a megyében végzett telephelyi és közúti ellenőrzéseire fókuszál. 2015 és 2020 között elemzi a szabályszegések típusait, az alkalmazott közigazgatási szankciók közül a figyelmeztetést, valamint a közigazgatási bírságot tanulmányozza; mindezt úgy, hogy keresi e téma helyét a földrajztudományon belül. A tanulmányban ismertetésre kerülnek a téma legfontosabb fogalmai, illetve bonyolult kapcsolatrendszerük. A szerző a tanulmány írásakor mindvégig az interdiszciplinaritást tartotta szem előtt, mivel a téma több szakterület és tudomány határmezsgyéjén helyezkedik el (közigazgatási földrajz, bűnözésföldrajz, jogtudomány, közigazgatás).

Kulcsszavak: bűnözésföldrajz, közigazgatási földrajz, szabályszegés, bűnözés, közigazgatás

1. Bevezetés

A szabályszegések vizsgálata a periférikus területek közé sorolható, mivel jóval kevesebben foglalkoznak csak e területtel, mint például a bűncselekményekkel vagy a szabálysértésekkel. Ennek feltételezhetően az az oka, hogy e cselekmények kisebb hatással vannak a társadalomra, ezért jóval kisebb a publicitása is.

Jelen tanulmány a szabályszegések, a közigazgatási földrajz és a bűnözésföldrajz kapcsolatát vizsgálja. A bűnözésföldrajz szemszögéből történő vizsgálat unikálissá teszi a tanulmányt, mivel ebből az aspektusból a szerző tudomása szerint még nem született tudományos közlemény.

A tanulmány megcáfolja azon állításokat, hogy a bűnözésföldrajz kizárólag a bűncselekmények földrajzával foglalkozik. Jelen írás is bizonyítja, hogy a bűnözésföldrajz a bűncselekmények mellett a szabálysértések és a szabályszegések térbeliségét is a vizsgálati területének tekintheti.

A fentiek következtében megdőlnék a bűnözésföldrajz hibás elnevezései is, mint például a „bűncselekmények földrajza” és a „bűnügyi földrajz” (Mátyás 2018, Mátyás 2020a). Ezen analógia alapján pedig ugyancsak bizonyítást nyer, hogy nem helyes a sokak által helytelenül használt „bűnügyi térkép” fogalom sem, hiszen nemcsak szabálysértések, de akár szabályszegések is ábrázolhatók a térképen.

E tanulmány elméleti jellegű írásnak tekinthető. Az elméleti felvezetést követően, hat év statisztikai adatait vizsgálva, azt kívánja megmutatni, hogy elvi elemzési lehetőséget biztosít a bűnözésföldrajzi kutatásokhoz akár egy megyei adatsor is.

2. A tanulmányban szereplő tudományterületek és kapcsolatrendszerük

Az egyértelműség kedvéért a szerző szükségesnek látja azt, hogy a tanulmány elején tisztázzon bizonyos fogalmakat, melyek a későbbi félreértéseket megelőzik és a jobb megértést is elősegítik. Szükséges továbbá a területhez tartozó főbb tudományterületek bemutatása és a kapcsolatrendszerük ismertetése.

2.1. A közigazgatási földrajz

A 20. század legnagyobb közigazgatás-fejlesztője szerint a közigazgatás „*az állam adminisztrációja, azaz az állam szervezete, a közfeladatoknak ezek természete által megszabott módszerrel a jogrend keretében való eredményes megoldására.*” (Magyary 1942)

Tamás András a közigazgatás fogalmát több oldalról közelíti meg: egyrészt a domináns tulajdonságok oldaláról, másrészt pedig a jogi szempontú funkciók oldaláról. Kiemeli a közigazgatás multidiszciplináris jellegét, így a közigazgatás többféle definícióban létezhet, attól függően, hogy milyen tudományág felől közelítjük meg (Tamás 1997).

A fenti – döntően államtudományi – megközelítésekkel meg kell különböztetni a földrajztudományi definíciókat. A közigazgatás és területszervezés földrajzi kérdései szerteágazóak. Természetföldrajzi, gazdaságföldrajzi, településföldrajzi, közlekedésföldrajzi, népességföldrajzi, történeti földrajzi stb. problémák egész sora vetődik fel. E komplex kérdések és összefüggések célorientált feltárására, elemzésére és megválaszolására alakult ki a közigazgatási földrajz, mint részdizciplína (Hajdú 1989). A közigazgatási földrajz a közigazgatási területszervezés és beosztás elméleti, történeti kérdéseinek és gyakorlati hatásának kutatását, a közigazgatási területbeosztás földrajzi alapjának kimunkálását tekintette feladatának (Hajdú 1989).

A közigazgatás és a földrajz, mint tudományok közötti kapcsolat megítélése a történelem során gyakran változott. A modern közigazgatási földrajz előfutárai egyrészt az államismereti művek, amelyek egy-egy országról átfogó, részben földrajzi szempontú leírást adtak, bemutatva egy állam természeti, gazdasági, népességi, települési, politikai és közigazgatási jellemzőit. Ezek az ún. leíróművek az egyik történelmi előzménynek tekinthetők. A közigazgatási földrajz másik történelmi előzménye a modern politikai földrajz. A megalapítójának tekintett Friedrich Ratzel döntően spekulatív módon veti fel a politikai földrajz alapproblémáját (Hajdú 1989). Ratzel az államok belső politikai felosztás földrajzi kérdéseivel csak csekély mértékben foglalkozott, a földrajzi determinizmus szellemében vizsgálta az államokat, mint egységeket (Ratzel 1887).

A későbbiek folyamán a politikai földrajz vizsgálja az államok belső politikai tagozódását. E munkák között kiemelkedik Wagner, H., aki nagytípusú alá tette az államterület belső politikai tagozódásának földrajzi szemléletű vizsgálatát (Wagner 1900). Dix, A. a közigazgatási földrajz szemléleti alapjait és tudománytörténeti besorolását dolgozta ki (Dix, A. 1922), Vogel, W. pedig Németország belső területszervezésének földrajzi hatását vizsgálja (Vogel 1922).

A modern közigazgatási földrajz az I. világháború alatt és után került előtérbe. A két világháború között gyorsultak fel a közigazgatási földrajzi kutatások, egyrészt a II. világháború utáni békeszerződések következtében (pl. az államhatárok változása), valamint az ezzel párhuzamosan az Európában kibontakozó közigazgatási reformok miatt. E reformok egyik zászlóhajója Franciaország volt, ahol a regionalizáció jegyében a gazdasági körzetesítés és a közigazgatás kapcsolatának kutatása került fókuszba. Németországban Langhans-Ratzeburg munkássága révén a földrajz és a jogtudomány kapcsolata gyakorlatorientáltan került előtérbe (Langhans-Ratzeburg 1928).

A II. világháború után, az 1960-as években a közigazgatási földrajz megújulásának lehetünk tanúi, ugyanis több európai – legfőbbképpen szocialista – ország radikális közigazgatási reformot hajtott végre szovjet mintára, mely hatásait vizsgálták a kutatók matematikai és geometriai alapokra alapozott térmodellekkel. E korszakot a matematika közigazgatás földrajzának is nevezhetjük.

Benzing, A. 1978-ban jelentette meg a *Verwaltungsgeographie* című monográfiát, mely klasszikusnak számít a közigazgatási földrajz művelői körében. Az 1970-es évek vége a magyar közigazgatási földrajz tekintetében is fontos állomás, hiszen Hajdú Zoltán, Teleki Pál, Prinz Gyula, Cholnoky Jenő és Czirbusz Géza szellemi hagyatékából újraélesztette a közigazgatási földrajzot, bebizonyítva ezzel e diszciplína életképességét és fontosságát (Hajdú 2001).

Monográfiája ma is alapdokumentum a közigazgatási földrajz művelői körében. A közigazgatási földrajz másik nagy egyénisége ezekben az években Beluszky Pál volt, aki az 1984. évi városkörnyéki reform előkészítésében vállalt döntő szerepet (Beluszky 1983). Újabb mérföldkő az 1984-es párizsi kongresszus, ahol a világ egyik legrégebbi földrajzi tudományos szervezetében, a Nemzetközi Földrajzi Unióban (1922) megalakult a Földrajz és Közigazgatás Munkabizottság, ezzel nemzetközi szinten is intézményesült a közigazgatási földrajz.

Napjainkban a közigazgatási földrajz kapcsán a közigazgatási térszervezés alapproblémái mozgósítják a geográfusok egy részét (Bujdosó 2016). Ezek közé soroljuk a közigazgatási térszervezési teleszkóp problémáját, amely arra mutat, hogy a helyi (települési) és a központi szint megléte szükségszerű, de a további tagolódások száma és jellege kérdéses (Hajdú 2001). A másik ilyen problémás kérdéskör a szinteken belüli horizontális lehatárolás kérdése, amely az alul- és túlhatároltság, valamint az átlapoló beosztás problematikáját vizsgálja. Ugyanilyen vitatémát képez a területi szervek és a nagyvárosok kapcsolatrendszerére is. Mindezen kérdésköröket tarkítja a digitalizáció, azaz pl. hogy az e-kereskedelem, az e-közigazgatás stb. hogyan és mennyire befolyásolja a térszervezési elméleteket.

2.2. A közigazgatási szabályszerzők és a bűnözésföldrajz

A szabályszerzők vizsgálatának másik határtudománya a bűnözésföldrajz. A hazai bűnözésföldrajzi irodalomból feltételezhető, hogy a kutatók azt gondolják, hogy a bűnözésföldrajz csak a bűncselekmények földrajzi vetületeire fókuszál, ezzel ellentétben a bűnözésföldrajz látótere ennél sokkal szélesebb spektrumon mozog. Ezen aspektus egyik iskolapéldája a közigazgatási földrajz és a bűnözésföldrajz határterületén lévő szabályszerzők földrajzi szempontú vizsgálata. A közigazgatási hatósági eljárások alapján a közigazgatási szabályszerzők egyrészt a közigazgatási földrajzhoz kapcsolódnak, másrészt mivel jogszabályok megszerzője áll fenn, így a bűnözésföldrajznak is a szerves része.

A tudományterület (inter-szubdiszciplína) közel kétszáz éves múltat tekint vissza, ennek ellenére a vizsgálat tárgyai szinte kizárólag a bűncselekmények voltak. Ennek a feltételezhető oka az, hogy a bűncselekmények azok a jogsértő cselekmények, amelyek már olyan hatást váltanak ki az állampolgárokból és a kutatókból egyaránt, amelyet kutatásra alkalmasnak tartanak. A hazai bűnözésföldrajzi kutatások során a szabályszerzők vizsgálatának is csak elvi lehetőségét említik a kutatók, gyakorlati példát nem találunk erre (Mátyás 2020b). A szabályszerzők vizsgálatának pedig elvi lehetőségeit sem vetette fel még senki sem, holott kézenfekvő kutatási lehetőséget biztosítanak.

2.3. A közigazgatási szabályszegések és a jogtudomány kapcsolata

Szabályszegés esetén közigazgatási szankciók alkalmazására kerül sor. A terület történeti fejlődéséből kiderül, hogy szoros kapcsolata van egy másik diszciplínával, a jogtudománnyal is, hiszen a közigazgatási szankciók a büntetőjogból eredeztethetőek, azaz a törvényhozók a büntetőjogi dogmatikához viszonyítva alkották meg a közigazgatási szankcionálás fundamentumait.

A közigazgatási jog, illetve a közigazgatási szankcionálási rendszer önállósulása a polgári forradalmak eredménye. Az önálló közigazgatási jog saját, elkülönült szankciórendszere a francia és német dogmatikára épültek. A 19. század második felében Hariou ismerte fel, hogy a francia jognak alapelve, hogy ha a törvény valamely parancs vagy tilalom megtartását büntető szankcióval nem biztosítja, akkor a közigazgatási kényszert kell szankciónak tekinteni, vagyis a törvényt közigazgatási úton kell végrehajtani (Goldschmidt 1902).

A német jogban az 1871-es birodalmi büntetőkönyv által kiváltott viták indították el a közigazgatási jog önálló szankciórendszerének szükségességét. James Goldschmidt szerint közigazgatási jog része a kihágási jog, mivel a védett jogi tárgy alapján különbség van a büntetőjogban szankcionált vétségek és büntettek, valamint a közigazgatási joghoz tartozó kihágások között. Goldschmidt szerint a közigazgatástól nem lehet elvonni a büntetőhatalmat, és ebből kifolyólag ezen hatalom formai eleme vagyis éppen a szankciók hiányoznak a közigazgatásból (Goldschmidt 1902).

Magyarországon az önálló közigazgatási szankció kialakulása az 1878-1879-es büntetőjogi kodifikációhoz köthető. A Büntető Törvénykönyvről szóló 1878. évi V. tc. (Csemegi-kódex) és az 1879. évi XL. tc. a kihágásokról (Kbtk.) választotta el egymástól a büntető- és közigazgatási jogot. A Kbtk-ban kodifikált tényállások egy részének volt megfelelője a Csemegi-kódexben, más részük pedig az igazgatás jogi kötelezettségek áthágására irányult. A büntető-törvénykönyv hatálya ugyanazon területre terjedt ki, mint a büntettekről és vétségekről rendelkező büntető-törvénykönyv (Goldschmidt 1902). Mindezt megerősíti a törvény indokolása is: az 1878. évi V. törvénycikkben foglalt büntető-törvénykönyv a büntetendő cselekmények hármas felosztásának elve szerint a büntettekről és vétségekről intézkedik, a kihágásokat pedig több jeles európai törvénykönyv nyomán, külön törvénynek tartotta fenn.

„A büntető törvények ugyanis nincsenek kimerítve a büntettek és vétségek, valamint ezek büntetéseinek meghatározásáról rendelkező törvények vagy törvénykönyv által. Az említett csoportba tartozó cselekményeken kívül van még egy külön csoportja a cselekvéseknek és a mulasztásoknak, melyeket büntetés terhe alatt tiltani, vagy melyeknek teljesítését büntetési

sanctió mellett rendelni, a társadalmi rend, a polgárok nyugalma, a személy- és vagyonszándékosan, vagy gondatlanságból elkövetett, illetőleg elmulasztott – a jogsértő vagy csupán jogot veszélyeztető cselekményeknek és mulasztásoknak az, a melyet a rendőri kihágások elnevezése alatt összefoglal a jogtudomány, és összefoglalnak a törvények a nélkül, hogy az ide foglalt cselekmények említett tarkaságánál fogva, a rendőri kihágások lényegét egy általános és characteristicus fogalom-meghatározással megjelölni, s ez által az elvi különbséget ezen, és a büntetendő cselekmények másik csoportjai közt megállapítani sikerült volna.” (1879. évi XL. törvénycikk indokolása a magyar büntető törvénykönyv a kihágásokról). Az 1878/79. évi kodifikáció eredménye, hogy legalizálta a közigazgatási normába ütköző szabályszegések egy részének a kihágás fogalmkörébe sorolását.

Újabb mérföldkő a városrendezésről és az építésügyről szóló 1937. évi VI. tc., amely az első objektív alapú közigazgatási szankciót, az építésrendészeti bírságot alkotta meg. A joganyag 27. § (1) bekezdése alapján: *„Kihágást követ el és pénzbüntetéssel büntetendő az, aki hatósági engedélyhez kötött telekfelosztást vagy építkezést engedély nélkül végez vagy már felépült épületet engedély nélkül vesz használatba vagy a telekfelosztási, az építési vagy a használati engedély rendelkezéseit nem tartja meg. Ha a kihágást emberi tartózkodásra is használt épülettel kapcsolatban követték el és az fontos közérdeket veszélyeztet vagy sért, a kihágást két hónapig terjedhető elzárással kell büntetni.”* (A városrendezésről és az építésügyről szóló 1937. évi VI. tc. 27. § /1/) A pénzbírságot közzadók módjára kell behajtani és az a várost (kis- vagy nagyközséget), Budapesten és környékén a fővárosi pénzalapot illeti (A városrendezésről és az építésügyről szóló 1937. évi VI. tc. 28. § /2/).

1953-ban szovjet mintára megjelent a szabálysértés (A hétköznapi életben gyakran keveredik e két fogalom, pedig a szabályszegés nem keverendő össze a szabálysértéssel), mint államigazgatási jogellenes forma, 1955-ben pedig megszűnt a közigazgatási büntetőjog. Ezzel a lépéssel szakadt el hazánkban a közigazgatási jogi szankciórendszer a büntetőjogról.

3. A szabályszegés és a közigazgatási szankciók

3.1. szabályszegés

A szabályszegés, mint jogi kategória nem bűncselekmény, de mint elnevezés is magában foglalja, hogy jogszabályok megsértésére irányul. A szabályszegés fogalmát nem találjuk meg egzakt módon a jogszabályokban, viszont a közigazgatási szabályszegések szankcióiról szóló

2017. évi CXXV. törvény (továbbiakban Szankció Tv.) 1.§ (1) utal rá: Az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvény hatálya alá tartozó közigazgatási hatósági eljárás során megállapított jogszabálysértések (Szankció Tv. 1.§ /1/).

A definíció az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvényre (továbbiakban Ákr) utal, melynek 101. § (1) bekezdése szerint:

Ha a hatóság a hatósági ellenőrzés során jogsértést tapasztal,

a) megindítja az eljárást, vagy

b) ha a feltárt jogsértés miatt az eljárás más szerv illetékességébe tartozik, annak eljárását kezdeményezi (Ákr. 101.§ /1/ bek.)

Egyszerűbben megfogalmazva, ha a hatóság hatósági ellenőrzés során jogszabálysértést észlel, akkor az Ákr.-t alkalmazva eljárást indít. A törvényi szövegben megjelölt jogsértés pedig az ágazati jogszabályokra utal, mivel az Ákr. egy eljárási kódex, a konkrét rendelkezéseket ágazati törvények, a kormányrendeletek és közösségi jogi aktusok tartalmazzák.

3.2. A közigazgatási szankciók

A közigazgatási szankciók köre rendkívül szerteágazó, parallel a közigazgatási rendszer összetettségével. A Szankció tv. csak formálisan definiálja a közigazgatási szankció fogalmát. A közigazgatási szabályszegésért való felelősség megállapítása esetén a közigazgatási hatóság közigazgatási szankciót alkalmaz (Szankció tv. 2.§ (1) bekezdés). A Szankció tv. preambuluma szerint *„a közigazgatási szabályszegések szankciónak a célja, hogy a közigazgatási hatósági eljárás során megállapított jogszabálysértések esetén a közigazgatási hatóság által kiszabható hátrányos jogkövetkezmények általános szabályainak egységes, átlátható és következetes szabályozása, valamint az állampolgárok és a vállalkozások jogkövető magatartásának oly módon történő elősegítése érdekében, hogy az ne lehetetlenítse el a szankcionált további életvitelét, működését.”* (Szankció tv preambuluma)

A Szankció Tv tárgyi hatálya pontosabban jelöli ki a közigazgatási szankció fogalmát: *„Közigazgatási szabályszegés esetén a közigazgatási hatósági ügyben érdemi döntéssel kiszabható jogkövetkezmények”* (Szankció tv. 1.§ (1)). Nagy Marianna megfogalmazása szerint: *a „közigazgatási szankció a jogszabályban arra feljogosított közigazgatási szerveknek, megfelelő eljárásban alkalmazott, hátrányt okozó aktusa, amely mindig a címzett jogellenes magatartására reagál és rendelkezik az állami közhatalommal való kikényszerítés lehetőségével.”* (Nagy 2017)

A közigazgatási szankciók típusai a Szankció tv. alapján:

- figyelmeztetés
- közigazgatási bírság
- tevékenység végezéstől történő eltiltás
- elkobzás
- jogszabályban meghatározott egyéb szankció.

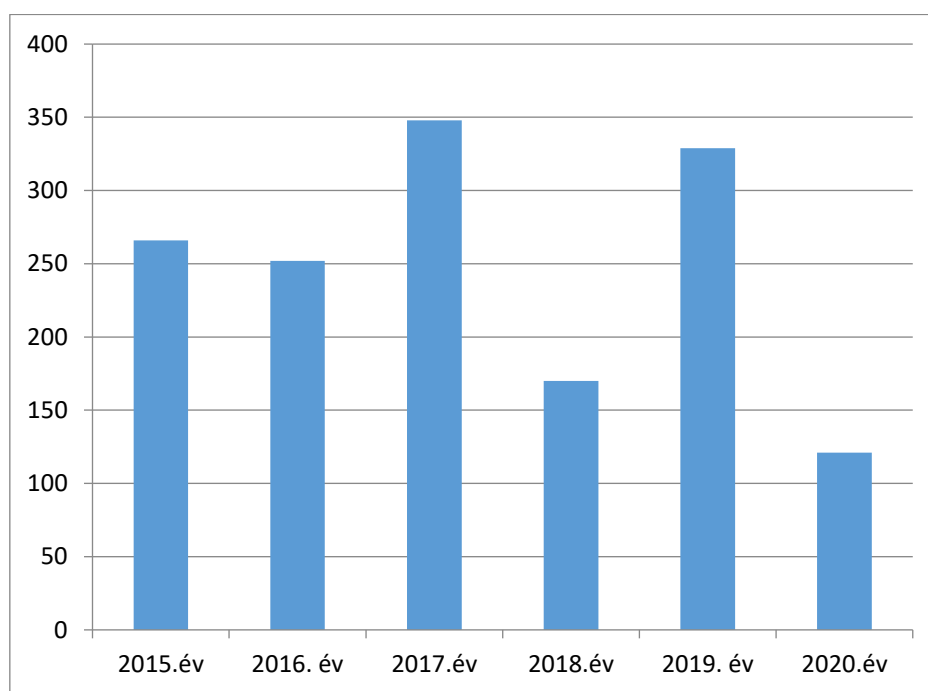
A figyelmeztetés kizárásának körét jelen kutatómunkában a KKt. 20.§ (1a) bekezdése jelöli ki. Nem alkalmazható közigazgatási szankcióként figyelmeztetés a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Járműforgalmi Osztályán a vizsgált időszakban előfordult alábbi esetekben:

- meghatározott engedélyhez és meghatározott okmány meglétéhez kötött belföldi vagy nemzetközi közúti közlekedési szolgáltatásra (áru fuvarozásra és személyszállításra),
 - meghatározott okmány meglétéhez kötött saját számlás áru- és személyszállításra,
 - a közúti szállítás szociális előírásaira, a vezetési időre, a szünetre, illetve a megszakításra és a pihenőidőre,
 - a közúti közlekedésben használt menetíró készülék és tachográf-korong, valamint a digitális tachográfokhoz szükséges kártyák használatára,
 - a gyorsan romló élelmiszerek és élő állatok szállítására,
 - bérelt járművekkel végzett közúti áruszállításra,
 - a rakomány rögzítésére, továbbá az ömlesztett áruk szállítására,
 - nemzetközi kombinált áru fuvarozást elősegítő kedvezményekre,
 - nehéz gépjárművek közlekedésének korlátozására.
-
- Ha a fenti felsorolás az a közúti áru fuvarozáshoz, személyszállításhoz és a közúti közlekedéshez kapcsolódó egyes rendelkezések megsértése esetén kiszabható bírságok összegéről, valamint a bírsággal összefüggő hatósági feladatokról szóló 156/2009. (VII. 29.) Korm. rendelet szerint rendkívül súlyos vagy nagyon súlyos fokú.
 - Ha a veszélyes áruk szállítására, a szállítóra (fuvarozóra), a közúti járműre és annak személyzetére, az áru feladójára, átmeneti tárolójára, a csomagolóra, a berakóra, a töltőre, a címzettre és a veszélyesáru-szállítási biztonsági tanácsadóra vonatkozó rendelkezés megsértése esetén, ha a végrehajtási rendelet a cselekményt vagy mulasztást I., II., vagy III. kockázati kategóriába sorolja.

- Nem alkalmazható figyelmeztetés a megengedett legnagyobb össztömeget, tengelyterhelést és méretet meghaladó járművek közlekedésére vonatkozó rendelkezések megsértőire sem és a jármű továbbközlekedésének továbbhaladására irányuló hatósági intézkedésekre sem.

4. A bűnözésföldrajz elvi elemzésének lehetőségei a szabályszegések területén

A közúti áru- és személyfuvarozás a gazdaság és a társadalom egyik legfontosabb komponense, így rendkívül fontos, hogy a terület zavartalanul működjön, illetve a jogszabályi feltételeknek és előírásoknak megfeleljen. A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Közlekedési, Műszaki Engedélyezési és Fogyasztóvédelmi Főosztály Járműforgalmi Osztálya a közúti és telephelyi ellenőrzései során 2015-2020 között 1486 esetben állapított meg szabályszegést. Ez alapján látható, hogy nagy esetszámú jogszabálysértés jelentkezik éves szinten, amely jó elemzési lehetőséget biztosít (1. ábra).

1. ábra: Szabályszegés típusok és esetszámok a Kkt. 20. § (1) bekezdése alapján a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal illetékességi területén (2015-2020) végzett közúti és telephelyi ellenőrzések során

Forrás: saját szerkesztés a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal adatai alapján

A melléklet táblázatból jól látható (1. táblázat), hogy az illetékességi területén észlelt szabályszegések túlnyomó többsége (33,65%) a Kkt. 20.§-nak (1) d) pontjához kötődik, azaz a közúti közlekedésben használt menetíró készülék és tachográf-korong, valamint digitális tachográfokhoz szükséges kártyák használatára előírt rendelkezések megsértése. Ezt követi a Kkt. 20.§ (1) c) pontjának megsértése: a közúti szállítás szociális előírásaira, a vezetési időre, a szünetre, illetve a megszakításra és a pihenőidőre. Kiemelendő szabályszegés a járművek műszaki állapotával kapcsolatos szabályszegések magas aránya.

1. táblázat: Szabályszegés típusok és esetszámok a Kkt. 20. § (1) bekezdése alapján a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal illetékességi területén (2015-2020)

Szabályszegéstípusok	esetszámok (darab)
a) meghatározott engedélyhez és meghatározott okmány meglétéhez kötött belföldi vagy nemzetközi közúti közlekedési szolgáltatásra (áru fuvarozásra és személyszállításra),	137
b) a meghatározott okmány meglétéhez kötött saját számlás áru- és személyszállításra,	101
c) a közúti szállítás szociális előírásaira, a vezetési időre, a szünetre, illetve a megszakításra és a pihenőidőre,	364
d) a közúti közlekedésben használt menetíró készülék és tachográf-korong, valamint a digitális tachográfokhoz szükséges kártyák használatára,	500
e) a veszélyes áruk szállítására, a szállítóra (fuvarozóra), a közúti járműre és annak személyzetére, az áru feladójára, átmeneti tárolójára, a csomagolóra, a berakóra, a töltőre, a címzettre és a veszélyesáru-szállítási biztonsági tanácsadóra,	8
f) a gyorsan romló élelmiszerek és élő állatok közúti szállítására,	2
g) a bérelt járművekkel végzett közúti áruszállításra,	194
h) a közúti járművek közúti közlekedésben való részvételéhez előírt műszaki, biztonsági és környezetvédelmi tulajdonságokra, a megengedett legnagyobb össztömeget, tengelyterhelést és méretet meghaladó járművek közúti közlekedésére, a rakomány rögzítésére, továbbá az ömlesztett áruk szállítására,	176
j) a nehéz tehergépkocsik közlekedésének korlátozására vonatkozó rendeletek	4
Összesen	1486

Mint az a fentiekben látható, a legtöbb szabályszegés a pihenő és vezetődőre, a tachográf kártyára tekintettel történik, ezekre és a járművek műszaki állapotára úgy kell tekintenünk mint, a közúti baleseteket kiváltó tényezőkre. A fáradtság és a nem megfelelő műszaki állapotú járművek okozta balesetek pedig már több emberéletet is követeltek Szabolcs-Szatmár-Bereg megye útjain.

Mindkét jogsértés felfedéséhez és szankcionálásához erős társadalmi érdek fűződik, mivel ezek be nem tartása a jelentős baleseti oksági tényezők közé sorolható. A többi szabályszegés esetében is felfedhetők olyan térbeli törvényszerűségek, amelyek felhasználhatók a problémák feltérképezésében és a megelőzésben egyaránt.

A szabályszegések, a bűncselekményekhez hasonlóan, térképen is ábrázolhatók, mely további többletinformációt közvetít, ezáltal jobban lokalizálható a probléma és sikeresebb lehet a felderítés. A szabályszegések felderítése érdekében kockázatelemzés, sőt prediktív analitika (megelőző rendészet) is végezhető (lásd bővebben: Mátyás 2017). Ennek eredményeként pedig akár előre is jelezhetők a különféle szabályszegések, illetve azok elkövetői.

5. Összegzés

A tanulmány ismertette a közigazgatási földrajz, a bűnözésföldrajz és a jogtudomány esetében azokat a kapcsolódási pontokat, amelyek a szabályszegésekkel kapcsolatosak. Megállapítást nyert, hogy a szabályszegések vizsgálata során a korábban nem alkalmazott bűnözésföldrajzi kutatások is alkalmazhatók. A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal közlekedési szabályszegései bizonyították azt, hogy elegendő esetszámban fordulnak elő a jogsértések (vagyis a vizsgálathoz elegendő számú mintát biztosítanak) és a közlekedési bűncselekményekhez hasonlóan felfedezhetők olyan térbeli relevanciák az egyes szabályszegési kategóriákban, amelyek megfelelő elemzési lehetőséget biztosítanak.

Az elemzési lehetőséget bővíti a szabályszegések térképen történő ábrázolása és a prediktív módon történő előrejelzés.

A szerző a kutatás további lehetőségeit látja a szabályszegést elkövetők lakó/székhely szerinti elemzésében, amely összevethető a társadalmi és gazdasági tényezőkkel.

Felhasznált irodalom

Beluszky Pál (1983): A helyi területi igazgatás továbbfejlesztésének koncepciója. Állam és igazgatás, 12. 1081-1147.

Bujdosó Zoltán (2016) : A turizmus és a területfejlesztés kapcsolatrendszere Magyarországon
In: Kókai, S (szerk.) A változó világ XXI. századi kihívásai : tanulmánykötet Prof. Dr. Hanusz Árpád egyetemi tanár 70. születésnapja tiszteletére Nyíregyháza, Magyarország : Nyíregyházi Egyetem Turizmus és Földrajztudományi Intézet. pp. 63-76.

Hajdú Zoltán (1989): A közigazgatásföldrajz kialakulása, fejlődése és kutatási irányzatai. In: Földrajzi Közlemények, 37(3):163-175.

- Hajdú Zoltán** (2001): Magyarország közigazgatás földrajza. Dialóg-Campus, Budapest-Pécs
- Goldschmidt, J.** (1902): Das Verwaltungsstrafrecht, Berlin
- Magyary Zoltán** (1942): Magyar közigazgatás. Királyi Magyar Egyetem Nyomda, Budapest
- Mátyás Szabolcs** (2020a): Bűnözésföldrajz. Didakt Kft. Debrecen
- Mátyás Szabolcs** (2020b): Az elemző-értékelő munka gyakorlati aspektusai. NKE
- Mátyás Szabolcs** (2018): A bűnözésföldrajz vitás kérdései. In: Földrajzi Közlemények, 142(2): 102-109.
- Mátyás Szabolcs** (2017): A térinformatika a hazai rendvédelmi szervek gyakorlatában. In.: Balázs Boglárka (szerk.): Az elmélet és a gyakorlat találkozása térinformatikában VIII. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen
- Nagy Marianna** (2017): A közigazgatási jog szankció. In: Fazekas Marianna (szerk.): Közigazgatási jog általános rész III. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest
- Tamás András** (1997): A közigazgatási jog elmélete. Szent István Társulat, Budapest
- Ratzel, Friedrich** (1887): A Föld és az ember. Magyar Tudományos Akadémia, Budapest 623p.
- Dix, A.** (1922): Politische Geographie-Druck und Verlag von R. Oldenbourg, München. 7-10pp
- Wagner, H.** (1900): Lehrbuch der Geographie-Hahn'sche Buchhandlung. Hannover-Lepzig, 723-727 pp.
- Vogel, W.** (1922): Politische Geographie-Teubner, Leipzig-Berlin, 134 p.
- Langhans-Ratzeburg, M.** (1928): Begriff und Aufgaben der geographischen Rechtswissenschaft (Geojurisprudenz)- Kurt Vowinckel-Verlag, Berlin Grunewald 76p.

Jogszabályok

A közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény

A magyar büntető törvénykönyv a kihágásokról szóló 1879. évi XL. törvénycikk indokolása

A városrendezésről és az építésügyről szóló 1937. évi VI. tc.

A közigazgatási szabályszegések szankcióiról szóló 2017. évi CXXV. törvény

A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény

Iván Dominik okleveles kriminalista, objektumvezető

Tetrapak

*ivan.dominik1996@gmail.com***A TÉRINFORMATIKA KÍNÁLTA ÚJSZERŰ LEHETŐSÉGEK
A NYOMOZÁSOK SORÁN****Absztrakt**

A rendészet világában nem új fogalom a bűnözői tevékenység meghatározására szolgáló vizuális segédeszköz (térkép) használata. Kezdetben gombostűket szúrtak a falakon kihelyezett papírtérképekre, majd az adatok táblázatba való behúzása vált elterjedté. Napjainkban a térinformatikai szolgáltatást nyújtó különböző szoftvercégek száma évről évre nő. Ezzel a növekedéssel az adatbeviteli folyamat fejlődése, a rendszer fenntartási költségei, valamint a rendszert használó felhasználók számának növekedése jár együtt. Ha megvizsgáljuk azokat a kihívásokat, amelyekkel naponta szembesülnek a bűnüldöző szervek, a térinformatikai rendszer bevezetése újabb stratégiai eszközt kínál a rendőri szerveknek a bűnözés elleni küzdelemben. Jelen tanulmány a térinformatikai rendszerek kínálta módszerek és azok alkalmazásainak bemutatását és elemzését tűzte ki célul. Továbbá vizsgálom a térinformatika bűnelemzéssel kapcsolatos vonatkozásait, illetve bemutatásra kerül konkrét alkalmazása a gyakorlatban.

Kulcsszavak: térinformatika, bűnözésföldrajz, prediktív rendészet, geoinformatika, bűnözés

1. Bevezetés

A földrajzi profilalkotás elvégzéséhez alapvetően szükség van a térinformatika használatára, amelyek a térbeli adatok rögzítésére, tárolására, visszakeresésére, elemzésére és megjelenítésére szolgáló automatizált rendszerek (Márkus 2002).

Az adatok a térbeli jellemzők elhelyezkedését és attribútumait egyaránt leírják. Például egy út leírásához hivatkozni kell annak helyére (azaz hol van) és attribútumaira (pl. hossz, név, sebességkorlátozás és irány). A GIS (Geographical Information System) lehetővé teszi a felhasználó számára az útatadatok és sok más térinformatikai adat kezelését, így megkülönböztetve azokat a nem térbeli adatokkal foglalkozó vállalatirányítási és egyéb informatikai rendszerektől. A kereskedelmi vagy nyílt forráskódú térinformatikai szoftverek

olyan programokat és alkalmazásokat tartalmaznak, amelyeket a számítógép futtathat adatkezelésre, adatelemzésre, adatmegjelenítésre és egyéb feladatokra. A térinformatikai rendszerekben további alkalmazások is használhatók speciális adatelemzésekhez (Steele 2018, Chang 2016).

A GIS egy összetett adatbázis-rendszer, amely információkat tartalmaz a térbeli objektumok helyének koordinátáiról, és lehetővé teszi különféle eljárások végrehajtását. Emellett a térinformatika a mikro-, mezo- és makroléptékű földrajzi kutatások eszköze, amely a vizualizációhoz, de a területtervezési-, gazdálkodási- és modellezési problémák megoldásához is vezet (Bujdosó 2009). Hozzá kell tenni, hogy a földrajzi objektumokra vonatkozó adatok feldolgozásának módjai és módszerei, valamint a rendszerek céljai jelentősen eltérhetnek. Az adatbázisban szereplő földrajzi környezet megalkotott modellje kiindulópont az objektumok elemzéséhez, miután meghatározza azok jellemzőit, elhelyezkedését, osztályát, mennyiségi és minőségi jellemzőit, valamint a köztük lévő kapcsolatokat. A térinformatikai rendszerek betekintést nyújtanak a bűnmegelőzési erőfeszítésekbe a forró pontok előrejelzésével. Ezek a forró pontok kulcsfontosságúak abban, hogy proaktív álláspontot alakítsanak ki a bűncselekmények megállítására érdekében, mielőtt azok megtörténnének. Az összegyűjtött adatok hasznosak a trendek azonosításában (Goniewicz 2021).

2. Térinformatika a rendészetben

2.1. Dragnet térinformatikai rendszer

Jelenleg négy népszerű profilalkotásra használt térinformatikai rendszer áll rendelkezésre (Dragnet, Rigel, CrimeStat, Predator), melyeket számos országban használnak a rendészeti szervek. Ezek hasznos becslési eszközöknek tekinthetők az elkövetési területek valószínűsített meghatározásához (Willmott et al. 2021). Például a Dragnet egy olyan térinformatikai rendszer, amelyet kifejezetten operatív döntést támogató eszközként fejlesztettek ki, válaszul arra az igényre, hogy a nyomozóknak nagyobb lehetőségeket biztosítsanak a sorozatos elkövetők azonosítására és elfogására. A minimális erőfeszítés elve alapján a Dragnet negatív exponenciális algoritmust használ, amely a távolságcsökkentő függvényen alapul. Miután az adott bűncselekmény-sorozaton belüli bűncselekmények helyére vonatkozó információkat kiszámolták és bevitték a térinformatikai rendszerbe, a Dragnet matematikai alapú modelleket hoz létre a bűnözés helyszíneiről, lehetővé téve a potenciális keresési régiók meghatározását (1. ábra) (Steele 2018).

Jelenleg, a földrajzi profilozáson alapuló rendszerek vizsgálati területe mind a megfogható világban található adatokra alapul, így a kibertérben elkövetett bűncselekmények elkövetőire való földrajzi profil nehezebben megoldható.

2.2. Térinformatikai nehézségek

A térinformatikai rendszer felépítése egy összetett feladat, a hardver költségén kívül ott van a képzés költsége is. Az adatbázis gyakori frissítése hibákhoz vezethet az eredményekben. A növekvő adatkészletek kezelése átfogó kihívást jelent a térinformatikai rendszer számára. Korábban említésre került, hogy a térkép pontossága a bemeneti adatok minőségétől függ. Ebből kifolyólag az összegyűjtött adatok minősége közvetlenül befolyásolja a végrendszer pontosságát. A földrajzi hibák a végső eredményeket is befolyásolják, mivel a térinformatikai rendszer nagy léptékű adatokat kezel. Nem beszélve arról, hogy a helyhez kapcsolódó nem térbeli adatok is pontatlanok lehetnek. A pontatlanságok sokféle hibából adódhatnak. A nem térbeli adatok pontossága is nagy eltéréseket mutathat. A felhasználói közösség nem korlátozódik a jogosult személyekre. Tehát veszély fenyegeti a térinformatikai rendszerből megjelenített adatok felhasználását. A hibás értelmezés az eredmény megvalósításának kudarcához vezethet, továbbá előfordulhatnak hibák az elindításkor így további erőfeszítésekre lehet szükség a térinformatikai rendszer teljes körű megvalósításához (Goniewicz 2021).

3. A térinformatika és a bűnelemzés kapcsolata

A térinformatika alapvető szerepet játszik a bűnözés feltérképezésében és elemzésében. Az információk összekapcsolódásának és feldolgozásának képessége, illetve azok térbeli és vizuális megjelenítése, lehetővé teszi a bűnüldöző szervek számára, hogy gyorsabbak és sikeresebbek legyenek. A térinformatikai rendszer a valós világ fizikai elemeit, például utakat, folyókat, hegyeket, épületeket alakítja át olyan formákká, amelyek megjeleníthetők és elemezhetők. A térinformatika kétféle modellt használ, a vektorost és a raszterest. A vektor a diszkrét objektumokkal, a raszter pedig a folytonos objektumokkal foglalkozik (Zahra 2018). A hatvanas-hetvenes években készítettek először számítógépes bűnözési térképeket. A kilencvenes években a térinformatikai rendszerek széles körben megjelentek a piacon, és a kilencvenes évek végén a kriminológusok és a rendőri egységek megkezdték a térinformatikai elemzéseket. A bűnözés térbeli elemzését egy földrajzi rendszer és a térbeli statisztika segítségével jelenleg széles körben használják a bűncselekmények tömeges előfordulásának

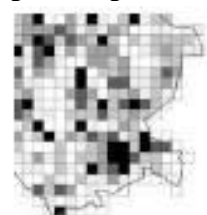

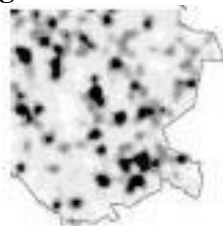
elemzésére, hogy feltárják a bűnözési kockázatok egyenlőtlen eloszlását és a bűncselekmények közötti térbeli kölcsönhatásokat.

Robert A. Baron és munkatársai 1978-ban összefüggést találtak az erőszakos bűncselekmények és a hőmérséklet között. Egy sor kísérletet végeztek a magas hőmérsékletnek az agresszív viselkedésre gyakorolt hatásairól. Ezek a kutatások arra utalnak, hogy kapcsolat van az agresszió és a magas hőmérséklet között, azaz az agresszió a hő hatására növekszik. A modern technikák, a gépek és számítógépek használata új kihívások elé állítja a rendőrséget minden országban. A térinformatikai modul segítségével a rendőrség és a nyomozó hatóságok felmérhetik a bűncselekmények földrajzi elhelyezkedését, és előre tudják jelezni a bűncselekmény elkövetésének helyszínét.

4. Hotspot/Forrópont analízis

A hotspot fogalmat vagy magyarul a forrópontot két területen is alkalmazza a tudomány. A geológiai tudományban a forrópont jelentése nem más, mint egy olyan terület, ahol a tektonikus lemezen a köpeny mélyéről a magma a felszínre tör. A kriminológia viszont a forrópont kifejezést kis területekre használja, ahol a bűnözés gyakoribb, mint a szomszédos területeké (Mátyás 2020). A forrópontos technikát alapvetően olyan területek azonosítására használják, ahol magas a bűnözés. Az elemző eszköz a statisztikailag szignifikáns magas vagy alacsony értékű attribútumok térbeli csoportjait azonosítja. A forrópont-leképezés azon a hipotézisen alapul, hogy a magas bűnözésű régió pontok csoportként fognak megjelenni egy térbeli eloszlásban. A forrópontok a bűnözéssel kapcsolatos problémák bűnelemzői grafikus ábrázolását biztosítják. A bűncselekmények helyének és okának észlelése javíthatja a bűnözés elleni küzdelmet. A közeljövőben a forrópont térképezés és a térinformatika támogathatja a rendészeti tevékenységet. A térinformatika a bűnelemzéssel átfogó összefüggést mutathat a bűncselekmény, az áldozat és az elkövetők között (Zahra 2018).

A forrópontos elemzés gyakran használt fajtái az alábbiak:

Elnevezés	Módszer	Előnyök
Térbeli ellipszis 	A bűnözés térbeli és időbeli elemzését használja a forrópont-területek azonosítására, és az egyes forrópontokra egy ellipszist illeszt.	Az egyes forrópontok mérete és elhelyezkedése könnyen láthatóvá válik. Nem kell a meghatározott földrajzi határokra támaszkodni.
Rács alapú leképezés 	Egységes rácsokat rajzolva egy vizsgált területre, színezi az egyes rácsnégyzeteken belüli területet a bűnügyi adatoknak megfelelően.	Az azonos méretű rácsnégyzetek azt jelentik, hogy a forrópont területek könnyen azonosíthatók a félreértelmezés veszélye nélkül.
Földrajzi határok alapú leképezés 	A forrópontok meghatározott közigazgatási vagy politikai területeken alapulnak. Mindegyik tematikusan fel van térképezve a bennük előforduló bűncselekmények száma alapján.	A szervezetek által használt területeket és határokat tükrözi. Az elkészített tematikus térképek logikusak és könnyen érthetőek.
Sűrűségbecslés 	Pontadatok egy meghatározott keresési sugáron belüli összesítésével létrehoz egy térbeli elosztású ábrát.	A bűnügyi események térbeli megoszlását képviseli. Nem kell támaszkodni meghatározott földrajzi határokra.

A forró pontok elemzése vált a térinformatikai rendszer legelterjedtebb alkalmazási módszerévé a bűnügyi adatok tekintetében, melyet manapság többféleképpen is fel lehet használni. Például stratégiai vagy taktikai tervezési értekezletek során bemutatathatók a bűnözés forrópontos térképei, hogy a döntéshozók tisztában legyenek azzal, hogy hol kell bevetni az erőforrásokat, például a járőröket. Továbbá a rendőrség elemzői a forrópontos elemzést fel tudják használni egy adott bűnözési probléma profiljának alkotásakor, hogy jobban megérthessék az azt okozó kriminológiai hátteret. Minél jobban érthetőbbé válik egy probléma, annál jobban fel tudnak készülni a döntéshozók a sikeres bűnmegelőző beavatkozások végrehajtására.

A bűnügyi elemzések előbb említett alkalmazott formái mellett a térinformatikai adatok többféleképpen is felhasználhatók a kriminológiai és büntető igazságszolgáltatási kutatásokban is (Zahra 2018).

5. A földrajzi tényezők fontossága

A megfelelő színvonalú térinformatikai elemzéshez földrajzi ismeretekre is szükség van. Az első szempont az, hogy hogyan ábrázoljuk az adatokat egy kétdimenziós térképen. Ez magában foglalja egy vetítési rendszer használatát, amely egy olyan módszer, amellyel a földnek a gömb alakú felszínét egy lapos síkra vetítik. Torzulások léphetnek fel, ha a vetítés nem megfelelően történik. Továbbá a nagy területű országokban az ilyen torzulások nagyok lehetnek. Nem lehetséges minden adatot az eredeti formátumban leképezni; néha geokódolásra van szükség. A geokódolás a kapcsolódó földrajzi koordináták megtalálásának folyamata más földrajzi adatokból, például utcacímekből vagy irányítószámokból. A kriminológiai és büntető igazságszolgáltatási munkához hasznos adatokat gyakran közigazgatási területek szintjén gyűjtik.

Azon tematikus ábrák, amelyek sokszögek formájában sötétülnek egyes állam, megyei vagy közigazgatási határok szerint, azok összességében sokkal népszerűbbek, mivel a felhasználó könnyebben megtalálja a kapcsolódási pontokat.

6. Összegzés

A számítógépesítés és a térinformatikai rendszerek fejlesztése lehetővé tette a tér digitális megjelenítését több adat interaktív elemzéséhez, modellek vagy szimulációk formájában. Másrészt a környezet számítógépesítése új veszélyforrássá vált az állam, a társadalom és maguk az egyének számára is, különösen a személyes adatok védelme terén. A technikai és technológiai fejlődés azonban napjainkban nélkülözhetetlennek tűnik, az általa nyújtott sokrétű lehetőség miatt például a földrajzi információ területén.

A térinformatikai rendszer már ma is lehetővé teszi a téradatok gyűjtését, tárolását, feldolgozását, megjelenítését, ami új dimenziót ad a közigazgatási tevékenységnek. Például a válságkezelésben a szolgálatok, az ellenőrzések, az őrség felkészültsége katasztrófa esetén ma már összehasonlíthatatlan a korábbi évekhez képest. Sajnos egy térinformatikai rendszerhez megfelelő hardver, szoftver, térbeli adatbázisok és megfelelő eljárások szükségesek az információk feldolgozásához és megosztásához. Ehhez nemcsak költséges korszerűsítésre, hanem a szakmai humán erőforrás fenntartására is szükség van.

Az elkészített földrajzi profilok megbízhatóságának és pontosságának legszembetűnőbb korlátja az alapvető feltételezéseken alapul, amelyek pontatlanságuk esetén torzíthatják vagy megváltoztathatják a kiemelt elkövető valószínűsíthető helyét, valamint az ajánlott nyomozási stratégiákat.

A földrajzi profilalkotást támogató rendszerek, például a Dragnet másik korlátja, hogy nem tartalmazzák az elkövetői cselekményekről ismert információkat a bűncselekmények elkövetése során. A földrajzi profilalkotás számítógépes rendszerei általában nem tudnak közvetlenül integrálódni a rendőrségi adatbázisokban tárolt nagyszámú jogsértő személyről szóló fontos információkkal. Az ilyen információk kombinációja kétségtelenül nagyobb nyomozási értéket kínálna, mint önmagában a bűnözésföldrajz elemzése. Annak ellenére, hogy a földrajzi profilalkotást is kihasználó térinformatikai rendszerek lehetővé teszik a gyanúsítottak körének jelentős szűkítését, vagy magának a bűncselekménynek az előrejelzését, a nyomozóknak szem előtt kell tartaniuk a módszer korlátait. Bármely földrajzi profilt egy lehetséges vizsgálati irányként kell kezelni, miközben nyitott szemmel kell tekinteni az egyéb vizsgálati lehetőségekre. Nevezetesen, hogy az elkövetők ingázó bűnözők is lehetnek, vagy olyan tényezők eredményeként, mint például a különböző rendőri erők vagy ügynökségek közötti korlátozott adatmegosztás, a további információk némileg eltérő földrajzi profilt eredményezhetnek.

Felhasznált irodalom

Bujdosó Zoltán (2009) : A megyehatár hatása a városok vonzáskörzetére Hajdú-Bihar megye példáján, Debrecen, Magyarország : Debreceni Egyetemi Kiadó. 211 p.

Goniewicz, Krzysztof (2021) : Geographic information system technology: Review of the challenges for its establishment as a major asset for disaster and emergency management in Poland. Disaster medicine and public health preparedness

Kang-Tsung, Chang (2016): Geographic information system. International Encyclopedia of Geography: People, the Earth, Environment and Technology: People, the Earth, Environment and Technology

Lino, D. – Calado, B. – Belchior, D – Cruz, M. Lobato (2018) : Geographical offender profiling: Dragnet's applicability on a Brazilian sample. J Investig Psychol Offender Profil

Márkus Béla (2002) (szerk.): Mi a térinformatika? (http://gisfigyelo.geocentrum.hu/ncgia/ncgia_1.html - letöltés ideje: 2015. szeptember 10.)

Mátyás Szabolcs (2020) : Az elemző-értékelő munka gyakorlati aspektusai. Ludovika Kiadó, Budapest

Steele, Robert L. (2018) GIS: The Solution for Real-Time Crime Mapping And Crime Predicting in a Police Agency

Willmott, Dominic – Hunt, Daniel – Mojtahedi, Dara (2021) : Criminal Geography and Geographical Profiling within Police Investigations – A Brief Introduction Internet Journal of Criminology

Zahra, Syeda Ambreen (2018): Crime Mapping in GIS by Using Hotspot. 2(1)

Dr. Mátyás Szabolcs Ph.D. r. őrnagy, egyetemi docens

Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar

*mszabolcs1975@gmail.com***Opauszki András nb. ezredes***opauszia@gmail.com***A BŰNÖZÉS TÉRBELI ÁBRÁZOLÁSÁNAK SZABÁLYOZÁSA
A RENDŐRSÉG BELSŐ NORMÁIBAN****kulcsszavak:** kartográfia, térképészet, bűnözési térképezés, jogi norma**Absztrakt**

Jelen tanulmány a bűnözés térbeli ábrázolásának a rendőrség belső normáiban történő megjelenését és szabályozását kívánja vizsgálni. Tételesen vizsgálja mindazon normákat, amelyek még ha érintőlegesen is, de foglalkoznak a bűnözés térbeli ábrázolásával. A rendőrség belső normáinak átvizsgálását követően a szerzők konkrét javaslatokat is megfogalmazznak arra vonatkozólag, hogy milyen módon lenne a legcélravezetőbb a kérdéskör szabályozása. Bemutatásra kerül továbbá számos európai ország bűnözési térképezési gyakorlata, melynek során számos aspektusból összevethető a hazai és a külföldi rendszer.

1. Bevezetés

Valószínűleg sokakban felmerül a kérdés e tanulmány olvasása közben, hogy egy jóformán ismeretlen terület (bűnözési térképezés) jogi szabályozásával miért is kell foglalkozni. A válasz nagyon egyszerű. A bűnözés térbeli megjelenítésének egyre nagyobb a szerepe, azonban a hazai jogi szabályozás lemaradt, nem követte kellő sebességgel a rendészettudomány területén lévő nemzetközi trendeket. Nincs olyan átfogó jellegű jogi norma, ami a belügyi szervek térképészeti munkáját szabályozná. Mindezekon túl meg kell azt is említeni, hogy nemcsak, hogy elégtelen és diffúz a hazai jogi szabályozás, a bűnözés térbeli megjelenítése és a gyakorlatban történő alkalmazása néhány területet kivéve gyakorlatilag nem működik. Annak ellenére nem működik, hogy a RobotZsaru NEO térképészeti alrendszere erre egyedülálló lehetőséget biztosít(ana). Jelen tanulmánynak elsődleges célja az, hogy összefoglalja és megismertesse a jelenlegi

normákat, kiemelve az erényeit és a hibáit a jelenlegi szabályozásnak. Ezt követően pedig a hazai gyakorlat számára olyan javaslatokat fogalmazzon meg, amelyek módosíthatnák a jelenlegi jogi szabályozást.

2. A bűnözés térbeli ábrázolását szabályozó rendőrségi normák

Az alábbi fejezetben időrendi sorrendben kívánják a szerzők bemutatni azon jelentősebb hatályos rendőrségi normákat, amelyek szabályozzák a kartográfiai ábrázolást, illetve még ha érintőlegesen is, de említést tesznek a bűnözés térbeli ábrázolásának szükségességéről.

2.1. A Magyar Köztársaság Rendőrségének Csapatszolgálati Szabályzata kiadásáról szóló 11/1998. (IV. 23.) ORFK utasítás

Az ORFK utasítás kiadásának éve 1998, ezért itt a digitális térkép fogalma még szintén nem jelenik meg. Az utasítás a „térkép” fogalmát általánosan és legtöbbször vagylagosan használja (pl. „térképen vagy vázlaton”, „vázlaton, munkatérképen”, „térkép- vagy figyelési vázlatot”, „az eseménynapló és a nyilvántartó térkép”). A térképen elsősorban hagyományos nyomtatott térképet értenek, illetve időnként saját kezűleg rajzolt térképet.¹ Esetünkben relevanciával nem rendelkezik az utasítás egyik pontja sem. Az utasítással kapcsolatban hiányosság, hogy nem magyarázza meg a fenti fogalmakat. E kifejezések a kartográfiában nem ismeretesek, így mindenképp szükséges lenne a meghatározások pontos ismertetése.

2.2. A rendőrség honvédelmi célú térképellátásának szabályozásáról szóló 4/2005. (II. 4.) ORFK Közb. Főig. intézkedés

A norma több mint egy évtizeddel ezelőtt kiadva, azonban korszerűnek tekinthető, hisz az analóg térkép mellett a digitális térképekről is említést tesz. A norma a mindennapi rendőri munkához kevésbé köthető, mivel elsősorban a rendőrség honvédelmi célú térképészeti anyagellátásával, illetve a minősített időszak térképbeszerzéseivel foglalkozik.

¹ Az utasítás 374. pontja: „A vázlaton, munkatérképen táblázatos formában rögzíteni kell a tevékenység méreteit, ezen belül a működési körzet nagyságát, a tevékenységi sáv szélességét, a terepszakaszok hosszát, egymástól való távolságát, a tevékenység tervezett ütemét, a létrehozott erőarányokat.”

2.3. A rendőri csapaterővel megoldandó feladatok során alkalmazható térképekről szóló 31/2010. (OT 17.) ORFK utasítás

Az ORFK utasítás elsősorban a rendőri szervek egységes térképhasználati gyakorlatát, a rendőri szervek egységes térképhasználati gyakorlatának kialakítását, a térképészletek kialakítását és a felhasználás rendjét szabályozza. Néhány éves utasításról van szó, azonban ez is kizárólag a papír alapú térképekről tesz említést. Számos olyan kérdést szabályoz, ami digitális térképeknél fel sem merülhet (pl. Hány darab térképpel kell rendelkeznie egy adott rendőri egységnek? Hogy kell tárolni a térképeket, hogy ne sérüljenek? Honnan kell beszerezni az új térképeket, ha elfogy? stb.). Az utasítással kapcsolatban javaslatként fogalmazom meg, hogy kerüljön be a norma szövegébe a digitális térkép használatának lehetősége. Természetesen a digitális térképek nem szoríthatják ki az „analóg” térképeket, azonban feltétlenül meg kell teremteni a lehetőségét a belső normák szintjén is az elektronikus térképek használatára. A fentiek alapján szükségesnek látják a szerzők a térképek papír alapú tárolása mellett az elektronikus tárolás bevezetését is, amellyel lecsökkenthető a papír alapú térképek száma illetve a fent említett problémák gyakorlatilag teljesen kiküszöbölhetők.

2.4. A Robotzsaru integrált ügyviteli, ügyfeldolgozó és elektronikus iratkezelő rendszer egységes és kötelező használatáról, jogosultsági rendjéről, az adatvédelem, valamint a rendszerfejlesztés előírásairól szóló 18/2011. (IX. 23.) ORFK utasítás

Joggal feltételezhetnénk, hogy a rendőrségi elektronikus térképezéssel kapcsolatos jogi szabályozással kapcsolatban számos érdemleges információt tartalmaz a Robotzsaru programról szóló 18/2011-es ORFK utasítás. Feltételezésünk nem lenne alaptalan, mivel a Robotzsaru NEO rendszer tartalmazza többek között a térképészeti alrendszert, amely a geokódolt bűncselekmények elkövetési helyeit térképen is megjeleníti.² Sajnos azonban azt kell tapasztalnunk, hogy a fent említett utasítás gyakorlatilag semmilyen releváns információt nem tartalmaz, ami a térképészettel vagy a térinformatikával kapcsolatos lenne. Az utasítás több helyen is a más belső normákból már megismert „munkatérkép” kifejezést használja.³ Meghatározza, hogy Robotzsaru rendszerben vezetni kell a munkatérképet, azonban sem a munkatérkép fogalmára, sem a vezetés módjára nem találunk meghatározást, illetve utasítást. A 21. pont megemlíti, hogy a „Keresések” menüpontban további kereséseket, listákat és

² Mátyás Szaboles (2017): A térinformatika a hazai rendvédelmi szervek gyakorlatában.

Mátyás Szaboles (2017): A térinformatika rendészettudományi alkalmazásának lehetőségei.

³ Az utasítás 52. pontja: „...a Robotzsaru rendszerben kell vezetni a a) a munkatérképet;”

statisztikákat is lehetséges futtatni, többek között a „térképészeti alrendszer”. Az utasítás 31. pontja felsorolja, hogy a Robotzsaru rendszer bűnügyi alkalmazása során, mely bűnügyi adatok minősülnek relevánsnak. Ennek során kerül megemlítésre a „k” pontban, hogy releváns adatnak minősül „a Magyarországon elkövetett azon bűncselekmények földrajzi koordinátái (GEO kódja), amelyek helyszínhez köthetőek;” Néhány ponttal lentebb (42. pont), a Robotzsaru rendszer rendészeti használata kapcsán szintén a releváns adatok között kerülnek említésre a magyarországi helyszínek geokódjai.⁴ Összességében elmondhatjuk, hogy a kartográfia szemszögéből nézve semmiképp sem tekinthető informatívnak a belső norma és számos fontosnak tekinthető dologról feledkezett meg a normaalkotó.

Természetesen egy számítógépes munkaprogramot szabályozó belső normától nem várhatjuk el azt, hogy minden részletre kiterjedően iránymutatást adjon. A részletes leírás, a gyakorlati útmutató a legtöbb program esetében a felhasználói kézikönyv. A Robotzsaru program esetében ez a *Robotzsaru – NEO Elektronikus Iratkezelő Rendszer A Magyar Rendőrség iratkezelő rendszerének felhasználói kézikönyve*, amelyben a térképészeti alrendszer egyáltalán nincs megemlítve. Kérdésként merülhet fel, hogy ha sem a program használatát szabályozó norma, sem a működést bemutató kézikönyv nem foglalkozik a területtel, akkor hogyan sajátítsák el a rendvédelmi szervek dolgozói az alrendszer használatát, és hogy szerezzenek a létéről tudomást.

2.5. Az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv tevékenység-irányítási központjai, egyes rendőri szervek ügyelei, valamint a segélyhívásokat fogadó központok egységes működéséről szóló 57/2013. (XII. 21.) ORFK utasítás

Az egyik legfrissebb olyan jellegű ORFK utasítás, amely, még ha közvetetten is, de a bűnözés térbeliségével kapcsolatos. Ezzel kapcsolatban nyugodtan ki lehet jelteni, hogy nem maradunk el a fejlett országok rendőri gyakorlatától. Az utasítás szabályozza többek között a tevékenység-irányítási központok ügyeletvezetői (főügyeletes, ügyeletes) által ellenőrizendő, GPS jeladóval rendelkező szolgálati gépjárművek szolgálatteljesítését, az utasítás végrehajtását, az eszközök és a rendszerek működését. A tevékenység-irányítási központokban (a továbbiakban: TIK) dolgozók monitoron, digitális térképen követhetik az aktuális állapotot (hivatalosan NOVA-TIR térkép, a rendőri szakzsargonban TIR esetirányítós térkép, TIR

⁴ 42. A Robotzsaru rendszer rendészeti alkalmazása során releváns adatnak minősülnek különösen a következők: h) a magyarországi helyszínek földrajzi koordinátái (GEO kódjai).

térkép). Láthatják, hogy melyik gépjármű hívható, illetve a gépjárművekben szolgálatot teljesítők státusza is naprakészen követhető. Nevesíti a norma alkotója pl. a geokódolást, amely kulcsfontosságú fogalom a digitális térképek esetében. A koordinátákkal rendelkező földrajzi helymeghatározás ugyanis az alapja annak, hogy később digitális térképek készülhessenek. A rendszer és az utasítás számos érénye ellenére is hiányosságként állapíthatjuk meg, hogy kizárólag az aktuális állapotra vonatkozólag fogalmaz meg utasításokat, holott a múltbéli állapot ismerete is nagymértékben segíthetné a jelen közrendvédelmi és bűnügyi helyzetének feltérképezését, esetleg előrejelzését (lásd: prediktív rendészet).

Az 57/2013-as ORFK utasítás az 5/2015. (IV. 16.) ORFK utasítással lett módosítva⁵. Az utasítás előnyére vált a módosítás, számos új fogalom és munkafolyamat jelent meg benne. A megújult 57/2013-as ORFK utasítás már megfelel a legmagasabb szintű elvárásoknak, a rendszer alkalmazásával a magyar rendőrség technikai felszereltsége felveszi a versenyt a világ legfejlettebb rendőrségeivel is. Hiányosságnak tekinthető viszont, amely a fentiekben is említésre került, hogy a módosított utasítás is kizárólag csak a valós idejű történésekkel foglalkozik, amely a pillanatnyi állapotot mutatja, a múltban történt jogsértések elemzését, az ezzel kapcsolatos jövőre vonatkozó prediktív előrejelzést nem. Ez mindenképp hiányosságnak tekinthető, hisz a TIK számára mindenképp releváns információkkal tudna szolgálni pl. az előző néhány szolgálatban történt jogsértések helyeinek az ismerete is. Amennyiben megtörtént a jogsértések helyeinek geokódolása, úgy hatalmas előrelépés lehetne, ha az elmúlt néhány hét adatainak ismeretében prediktív szoftvert alkalmazva valószínűsíteni lehetne a bűncselekmények jövőbeli elkövetésének helyeit. A technikai feltételek adottak – geokódolva vannak a jogsértések földrajzi helyei –, így relatíve kis időbeli ráfordítással is jelentős többletinformáció birtokába lehetne juttatni a közrendvédelmi és a bűnügyi állományt.

2.6. A prostitúcióval összefüggő jogsértések és az emberkereskedelem kezelésével kapcsolatos rendőri feladatok végrehajtásáról szóló 13/2014. (V. 16.) ORFK utasítás

A fenti ORFK utasítás a prostituáltak számára kijelölt védett övezetek naprakész nyilvántartása kapcsán ugyancsak a „munkatérkép” kifejezést használja. Viszonylag friss normával állunk szemben, azonban digitális ábrázolásról/térképről nem tett említést a normaalkotó. Ebben az

⁵ Az országos rendőrfőkapitány az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv tevékenység-irányítási központjai, egyes rendőri szervek ügyeletei, valamint a segélyhívásokat fogadó központok egységes működéséről szóló 57/2013. (XII. 21.) ORFK utasítás módosításáról szóló 5/2015. (IV. 16.) ORFK utasítása

esetben is rendkívül hasznos lenne a digitális térkép használata, mivel a prostitúcióval kapcsolatos aktuális jogsértések térképi megjelenítése segíthet a probléma lokalizálásában és sikeres felderítésében (pl. forró pontos elemzés). Az ORFK utasítás esetünkben értelmes információval nem szolgál.

2.7. A körzeti megbízotti szabályzatról szóló 26/2015. (XII. 9.) ORFK utasítás

Az utasítás két helyen is foglalkozik a térképek kérdésével. A VI. fejezet 74. és 75. pontjában a körzeti megbízotti szolgálat ellátásához szükséges működési körzet térképét említi meg a normaalkotó (74. pont), majd a 75. pontban említésre kerül, hogy mit kell tartalmaznia a körzeti megbízotti működési térképnek. Esetünkben a 75. a.) pont tekinthető relevánsnak, amely alapján „A körzeti megbízotti működési körzet térképe tartalmazza: „a) a körzeti megbízotti székhelyét, a körzeti megbízotti működési körzetének határát, illetőleg az ahhoz tartozó település térképét-vázlatát, a turisztikai szempontból vagy egyébként kiemelt területeken a településhez tartozó területek Robotzsaru Neo rendszerben elkészített térképét;” Vagyis, itt már a Robotzsaru NEO által kínált térinformatikai alkalmazás is megjelenik. Szükszavú a normaalkotó, nem derül ki, hogy pontosan milyen térképről is van szó, továbbá az sem, hogy a térképnek milyen kötelező tartalmi elemei vannak.

2.8. A Járőr- és Őrszolgálati Szabályzatról szóló 13/2017. (III. 24.) ORFK utasítás

A norma szövege a korábbi, 22/1997-es ORFK utasításhoz képest jelentős módosításon esett át, így az teljes mértékben megfelel napjaink elvárásainak. A szolgálati feladatok ellátásához szükséges térképek vonatkozásában minden esetben megjelenik, hogy a szükséges térképeknek informatikai rendszeren keresztül is elérhetőnek kell lennie.

A fentiekben áttekintett rendőrségi normák alapján megállapíthatjuk, hogy egyes normák aktualizálásra szorulnak, mivel már nem felelnek meg minden tekintetben napjaink elvárásainak. Azt azonban örömmel konstatálhatjuk, hogy az újabb normák esetében látszik az, hogy a magyar rendőrség lépést tart a technikai fejlődéssel, és néhány területről túlzás nélkül állíthatjuk, hogy megállná a helyét a világ legfejlettebb országainak rendőrségeinél is.

3. A terület szabályozásának gyakorlati kérdései

A gyakorlati élet számára megfogalmazott javaslatok között talán elsőként azzal kell kezdenünk, hogy legyen egzakt módon meghatározva, hogy mit is értünk bűnözési térképen

(Pődör 2015). Sajnos az elmúlt néhány évtizedben ilyen meghatározás nem született. Szomorúan kell konstatálnunk, hogy a rendőri állomány részére 1948-ban kiadott szolgálati szabályzatban már szerepel a meghatározás. Sőt, nem csak meghatározást, hanem konkrét iránymutatásokat is tartalmaz a térképeken ábrázolandó tartalmi elemekkel kapcsolatban (1032. c. pont). Megállapíthatjuk, hogy a szabályzat a maga korában igencsak előremutató volt, és az azóta született belső normák számos esetben az 1948. évi szolgálati szabályzathoz képest is lemaradásban vannak. Esetlegesen kritikaként fogalmazhatjuk meg, hogy a „bűnügyi térkép” kifejezés helyett szerencsésebb a „bűnözési térkép” megnevezés, mely így tartalmilag magában foglalja a szabálysértéseket is.⁶

A tanulmány elsődleges célja volt feltárni a belső normák hiányosságait, s érdemi javaslatokat megfogalmazni a rendvédelmi szervek digitális térképhasználatával kapcsolatban. A szerzők az alábbi javaslatokat fogalmazzák meg:

1. ORFK utasítás formájában szükséges részletesen szabályozni a digitális térképek használatának feltételeit, a felhasználás szintjeit stb.
2. Az utasításban javasolt definiálni a kartográfiahoz és a digitális térképezéshez kapcsolódó alábbi fogalmakat, úgymint baleseti ponttérkép, bűnözési térképezés, digitális térkép, figyelési vázlat, forró pont, hideg pont, földrajzi koordináta, geokódolás, munkatérkép, nyilvántartó térkép, térképészeti alrendszer.
3. Javasolt a Robotzsaru NEO felhasználói kézikönyvének kiegészítése a térképészeti alrendszerre vonatkozó ismeretekkel.
4. Javasolt az állomány részére oktatás szervezése, melyben megismerik a bűnözési térképezésben rejlő kriminalisztikai lehetőségeket.
5. Szükséges az állománnyal távoktatás formájában (pl. néhány oldalas elektronikus oktatási anyag megküldésével) megismertetni a Robotzsaru NEO térképészeti alrendszerét.

⁶ 1032. C) A bűnügyi térkép

(1) A bűnügyi térkép azt a célt szolgálja, hogy meghatározott területeken a bűncselekmények elkövetésének helyéről és azoknak jellegéről áttekintést adjon.

(2) A bűnügyi térképen az egyes bűncselekményeket, azoknak elkövetési helye és mineműsége szerint színezve kell feltüntetni.

(3) Azt, hogy melyik rendőrhatalóságnál, illetőleg szervnél milyen különös szempontok tekintetbevételével kell a bűnügyi térképet elkészíteni és vezetni, a belügyminiszter határozza meg.

(Szolgálati szabályzat a rendőrség részére. A Belügyminisztérium hivatalos kiadása, Budapest, 1948. p. 309.)

6. Az informatikusok bevonásával osztályvezetői és ettől magasabb szinten a bűnügyi munkában részt vevő rendőri vezetők részére javasolt lenne a térinformatika (GIS) kínálta bűnelemzési lehetőségek megismertetése.
7. Folyamatos monitorozása a fejlett országok rendvédelmi szervei által újonnan bevezetett térképészeti alkalmazásainak.
8. A gyakorlati munkához szükséges rendvédelmi térinformatika elsajátítása érdekében javasolt az ilyen irányú ismeretek munkaköri leírásban történő rögzítése is.
9. Nem jogi, hanem technikai jellegű javaslatként fogalmazzák meg a szerzők a NOVA-TIR térkép és a Robotzsaru NEO térképének folyamatos fejlesztését, a fent megfogalmazott hiányosságok pótlásával történő kiegészítését.

Összegzés

A tanulmányban megállapításra került, hogy a vizsgált rendőrségi normák gyakorlatilag alig tartalmaztak érdemleges információt a digitális térképezéssel és a rendészeti térinformatikával kapcsolatban. A tanulmány feltárta a belső normák hiányosságait, és minden esetben javaslatokat fogalmazott meg a kiegészítésükre. A fentiek következtében a szerzők javasolták egy egységes, a rendvédelmi szervek kartográfiai, térinformatikai szabályozásával kapcsolatos belső norma megalkotását.

Felhasznált irodalom

Bihonné Király Edit (2014): Robotzsaru – NEO Elektronikus Iratkezelő Rendszer A Magyar Rendőrség iratkezelő rendszerének felhasználói kézikönyve. Nyíregyháza, 326 p.

Szolgálati szabályzat a rendőrség részére. A Belügyminisztérium hivatalos kiadása, Budapest, 1948. 478 p.

Mátyás Szabolcs – Sallai János (2014): Kriminálgeográfia. In: Ruzsonyi Peter (szerk.) Tendenciák es alapvetések a bűnügyi tudományok köréből. Nemzeti Közszerzői és Tankönyv Kiadó Zrt., Budapest, pp. 335-353

Mátyás Szabolcs (2017): A térinformatika a hazai rendvédelmi szervek gyakorlatában. In.: Balázs Boglárka (szerk.): Az elmélet és a gyakorlat találkozása térinformatikában VIII. Debreceni Egyetemi Kiadó, pp. 217-222, ISBN: 978-963-318-638-1

Mátyás Szabolcs (2017): A térinformatika rendészettudományi alkalmazásának lehetőségei. Boda József-Felkai László-Patyi András (szerk.): Ünnepi kötet a 70 éves Janza Frigyes tiszteletére. Dialóg Campus, Budapest, pp. 371-377

Pődör Andrea (2015): Usability Study on Different Visualisation Methods of Crime Maps. International Journal of Geoinformatics 11: (4) pp. 15-22.

Felhasznált normák

- A körzeti megbízotti szabályzatról szóló 26/2015. (XII. 9.) ORFK utasítás
- A Magyar Köztársaság Rendőrségének Csapatszolgálati Szabályzata kiadásáról szóló 11/1998. (IV. 23.) ORFK utasítás
- A Magyar Köztársaság Rendőrségének Járőr- és Őrszolgálati Szabályzata kiadásáról szóló 22/1997. (XI. 18.) ORFK utasítás
- A Járőr- és Őrszolgálati Szabályzatról szóló 13/2017. (III. 24.) ORFK utasítás
- A prostitúcióval összefüggő jogsértések és az emberkereskedelem kezelésével kapcsolatos rendőri feladatok végrehajtásáról szóló 13/2014. (V. 16.) ORFK utasítás
- A rendőri csapaterővel megoldandó feladatok során alkalmazható térképekről szóló 31/2010. (OT 17.) ORFK utasítás
- A Robotzsaru integrált ügyviteli, ügyfeldolgozó és elektronikus iratkezelő rendszer egységes és kötelező használatáról, jogosultsági rendjéről, az adatvédelem, valamint a rendszerfejlesztés előírásairól szóló 18/2011. (IX. 23.) ORFK utasítás
- Az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv tevékenység-irányítási központjai, egyes rendőri szervek ügyelei, valamint a segélyhívásokat fogadó központok egységes működéséről szóló 57/2013. (XII. 21.) ORFK utasítás
- Az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv tevékenység-irányítási központjai, egyes rendőri szervek ügyelei, valamint a segélyhívásokat fogadó központok egységes működéséről szóló 57/2013. (XII. 21.) ORFK utasítás módosításáról szóló 5/2015. (IV. 16.) ORFK utasítás

A Nemzetközi Bűnözésföldrajzi Szövetség esszéíró pályázatának felhívása

Nemzetközi Bűnözésföldrajzi Szövetség International Criminal Geographical Association

Publikációs pályázati felhívás

Tisztelt Érdeklődők!

A Nemzetközi Bűnözésföldrajzi Szövetség tanulmányírói pályázatot hirdet. A tanulmány a bűnözésföldrajz témakörön belül bármilyen altémát felölelhet, terjedelme lábjegyzetekkel és irodalomjegyzékkel együtt maximum 20 000 leütés lehet (szóközökkel együtt).

A legjobb tanulmányoknak a szervezők megjelenést biztosítanak a Bűnözésföldrajzi Közlemények című tudományos folyóiratban.

A pályaműveket a szervezők elektronikus formában várják a *criminalgeography@gmail.com* címre.

A leadási határidő: 2022. július 31.

A legjobb három tanulmány szerzője értékes könyvjutalmat kap.

Az értékelési szempontok:

- szakmai színvonal
- olvashatóság
- a tananyagot meghaladó felhasznált irodalom

A szervezők:

Dr. Mátyás Szabolcs
Prof. Dr. Sallai János
Dr. Sivadó Máté
Dr. Tihanyi Miklós
Dr. Vári Vince

A közlés feltételei

Tisztelt Olvasó!

A Bűnözésföldrajzi Közlemények folyóirat szerkesztősége várja a bűnözés térbeliségét vizsgáló és feldolgozó tanulmányokat.

Az írásaikat a criminalgeography@gmail.com drótposta címre legyenek szívesek megküldeni. A beérkezett tanulmányokat a szerkesztőbizottság elnöke vaklektorálásra küldi a témában járatos szaktekintélyeknek.

A Bűnözésföldrajzi Közlemények folyóirat lehetőséget biztosít magyar nyelven 1 szerzői ív (40 000 karakter) terjedelemben bűnözésföldrajzi témájú szakmai cikkek és tanulmányok megjelentetésére.

A beküldött kéziratnak az alábbiakat kell tartalmaznia:

1. Szerző neve, tudományos fokozata (ha van), beosztása, munkahelye, drótposta címe
2. Absztrakt (rezümé): 500-1000 karakter (szóközökkel)
3. Kulcsszó: 4-6 darab
4. Minden esetben a szerző felelőssége, hogy az írása megfelel az 1999. évi LXXVI. szerzői jogról szóló törvényben foglaltaknak, illetve csak nyílt (nem minősített) információkat és adatokat tartalmaz.
5. A kéziratok terjedelme maximum 40 000 karakter (szóközökkel) (indokolt esetben több is lehet)
6. Formátum: WORD (docx, doc), Times New Roman betűtípus, 12-es betűméret
7. Lábjegyzet: 10-es betűméret
8. Képfomátum: JPG
9. Hivatkozás: szövegközi – a szerző vezetékneve kiskapitális betűtípussal, utána a mű megjelenésének éve (BAKOS 2019). Szó szerinti hivatkozás esetében, a kiadás éve után vesszővel elválasztva, az idézett oldal oldalszáma (KOVÁCS 2019, 15).

A megküldött műnek tartalmaznia kell a végén elhelyezett hivatkozási listát a szerző(k) teljes nevével, a megjelenés évével, az idézett mű címével, kiadójával, kiadási helyével, illetve a folyóirat címével, évszámával, kötetszámával, oldalszámmal.

Berényi István (1992): Az alkalmazott szociálgeográfia elméleti és módszertani kérdései. Akadémiai Kiadó, Budapest

Bói László – Frigyer László – Nyitrai Endre (2019): Településszerkezet és kriminalitás. In: Nemzetbiztonsági Szemle. 5(1):42

Impresszum

Kiadó: Magyar Rendészettudományi Társaság

Cím: 1089 Budapest, Diószegi Sámuel u. 38-42.

A kiadásért és szerkesztésért felelős személy: Dr. Mátyás Szabolcs

Kapcsolat: criminalgeography@gmail.com

web: www.rendeszet.hu